

Příspěvek k poznání rozšíření ostružiníků v moravské části Českomoravské vrchoviny

Contribution to the knowledge of the distribution of brambles in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills

Martin D a n ě á k , Radim J. V a š u t * & Bohumil T r á v n í ě k

Katedra botaniky PřF Univerzity Palackého, Šlechtitelů 11, 78371 Olomouc; e-mail: dancak@prfholnt.upol.cz; vasut@prfholnt.upol.cz; travnicek@prfholnt.upol.cz

Abstract

The bramble flora of Western Moravia (Czech Republic) was studied. A total of 31 taxa (29 species) was recorded (including one hybrid) and the knowledge of the distribution of species in the studied area was considerably improved. A few species are mentioned for the first time from the territory of Moravia (*Rubus franconicus*, *R. indusiatus* and *R. orthostachyoides*, two latter each from a single locality in Moravia). Short notes on the character of distribution, a list of known localities and dot maps are presented in this paper.

K e y w o r d s : geographical distribution, Moravia, *Rubus*

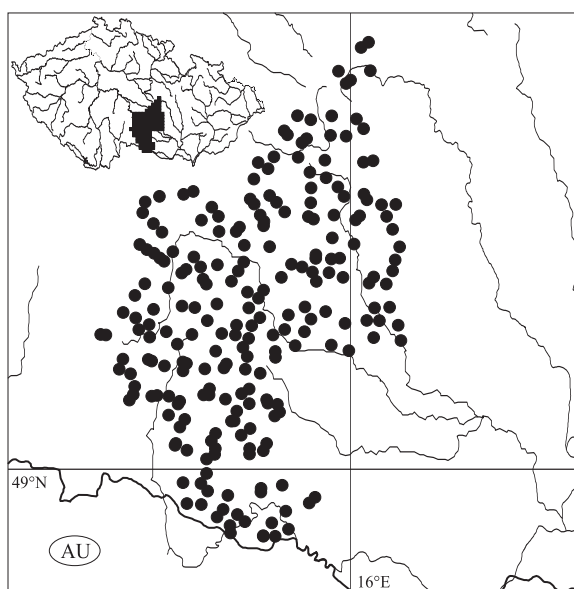
N o m e n k l a t u r a (a taxonomické pojetí taxonů): Trávníček & Havlíček (2002)

Úvod a metodika

Podobně jako náš první článek věnovaný rozšíření druhů rodu *Rubus* na severovýchodní Moravě (Vašut et al. 2004), také tento náš příspěvek vychází z vlastního terénního průzkumu ostružiníků v dříve batologicky poměrně opomíjeném moravském území – moravské části Českomoravské vrchoviny. Přesnější vymezení této oblasti je patrné z mapy na obr. 1. Z hlediska fytogeografického členění ČR (Skalický 1988) studované území zaujímá především velké části fytogeografických okresů mezofytika: 67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny, dále zčásti zasahuje také do okresu 66. Hornosázavská pahorkatina a zcela okrajově (jednou lokalitou) do podokresu 69b. Sečská vrchovina. Severní výběžek zájmové oblasti leží z větší části ve fytochorionu 91. Žďárské vrchy a východní okraj území v okresu 90. Jihlavské vrchy; obě tato území již náleží do oreofytika. Celkem bylo prozkoumáno 233 batologických lokalit.

K terénnímu výzkumu i zpracování údajů jsme po metodické stránce přistupovali stejně jako v prvním příspěvku (Vašut et al. 2004), pro zajištění rovnoměrnosti průzkumu

* současná adresa: Laboratory of Genetics, Department of Plant Sciences, Wageningen University, Arboretumlaan 4, 6703 BD Wageningen, the Netherlands

Obr. 1. – Vymezení studované oblasti. Tečky na mapě odpovídají všem navštíveným lokalitám.
Fig. 1. – Delimitation of the study area. The dots indicate all visited localities.

jsme opět lokality vybírali podle kvadrantů základních polí středoevropského síťového mapování (2–3 batologicky vhodné lokality v každém kvadrantu). Číslo lokality, ze kterých byl pořízen herbářový doklad určitého taxonu (uložený v herbáři OL), jsou podtržena, ostatní lokality doloženy nejsou.

Výsledky našeho průzkumu jsme i tentokrát porovnávali pouze s údaji v moderní batologické literatuře, jejíž autoři vycházeli z taxonomického přístupu propagovaného ve střední Evropě H. E. Weberem (viz například Weber 1995, 1996, 2002) a v ČR J. Holubem (cf. Holub 1992, 1995, 1997). Základním literárním pramenem bylo zpracování rodu *Rubus* v Květeně ČR (Holub 1995), kde jsou uvedeny i některé konkrétní lokality ležící v naší zájmové oblasti nebo v jejím blízkém okolí. Batologické údaje (vesměs uveřejněné formou fytochartogramů) k území Národního parku Podyjí/Thayatal, které leží těsně za jihovýchodní hranicí studijní oblasti, poskytuje práce Grulichy (Grulich 1997). Určitou představu o rozšíření alespoň některých druhů ostružiníků v navazujícím rakouském území lze získat z prací Trávníčka a Maurera (Trávníček & Maurer 1998) a Maurera a Dreschera (Maurer & Drescher 2000).

Z porovnání našich zjištění s údaji z literatury vyplývá, že se podařilo nalézt mnoho nových lokalit ostružiníků na jihozápadní Moravě, především pak v územích, která dosud nebyla dostatečně prozkoumaná. V některých případech byly zjištěny první výskyty určitého druhu v příslušných fytochorionech či dokonce (druhy *R. indusiatus* a

R. orthostachyoides, případně i *R. franconicus*) se jedná o první nálezy na Moravě. Podrobnější komentáře jsou uvedeny v textu níže u jednotlivých taxonů. Rozšíření všech zjištěných taxonů je znázorněno na mapkách (viz obr. 2–24). Výsledky našeho průzkumu budou rovněž využity pro připravovaný Atlas rozšíření ostružiníků v České republice (Trávníček et al. in prep.).

Použité zkratky sběratelů: RV – Radim J. Vašut, MD – Martin Dančák.

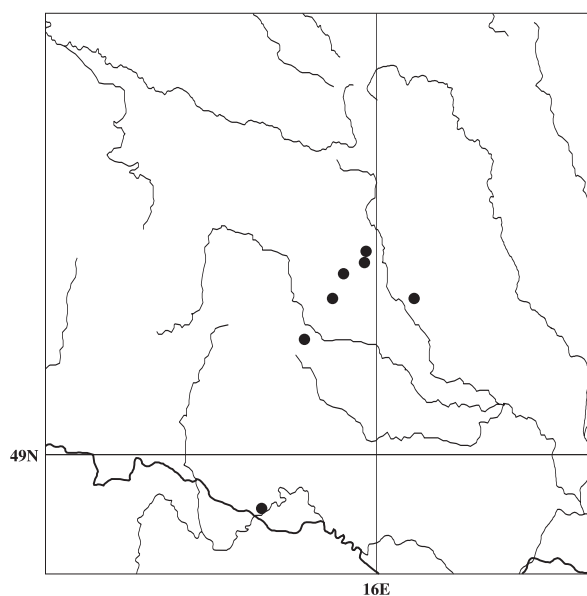
Seznam lokalit

66. Hornosázavská pahorkatina: **1** – Brzkov: les 1,2 km SSV od obce (MD 2002); **2** – Buková u Příbyslavi: les u silnice k obci Olešenka 0,7 km Z od obce (MD 2002); **3** – Polná: lesní okraje nad potokem u silnice k obci Brzkov 2 km S od středu města (MD 2002); **4** – Špinov: les u silnice k obci Hrbov 2 km JZ od obce (MD 2002); **5** – Velká Losenice: křoviny u silnice k obci Pořežín ca 1 km Z od středu obce (MD 2002); **6** – Velká Losenice: remíz u silnice k Malé Losenici 1,7 km ZSZ od kostela v obci (MD 2002). – **67. Českomoravská vrchovina:** **7** – Arnolec: okraj lesa u silnice k obci Stáj 1,5 km SSZ od obce (MD 2000); **8** – Babice: okraj lesa 0,7 km ZJZ od kostela ve středu obce, 560 m (RV 2001); **9** – Batelov: křoviny na vrchu Posvátny při JZ okraji obce (MD 2000); **10** – Batelov: okraj lesa u silnice k Dolní Cerekvi 1,7 km SV od kostela v obci (MD 2000, 2002); **11** – Bobrůvka: okraj lesa u cesty k obci Pikarec 1 km JV od kostela v obci (MD 2001); **12** – Bohdalec: les u cesty k obci Rousměrov 1,6 km ZJZ od kaple v obci (MD 2001); **13** – Bohdalec: les u silnice k osadě Polák ca 2 km ZSZ od obce (MD 2001); **14** – Bohdalov: lesní okraje a paseky 2 km JJV od středu obce (MD 2000); **15** – Bohdalov: okraj lesa při silnici k obci Nové Veselí 2 km SSV od obce (MD 2000, 2002); **16** – Bochovice: křoviny podél silnice k Horním Radslavicím 1 km SSV od obce (MD 2001); **17** – Bransouze: křoviny podél silnice do Brtnice 1,5 km Z od obce (MD 2001); **18** – Brodce u Kněžic (J od Brtnice): křoviny při J okraji obce (MD 2001); **19** – Brtnice: okraj lesa u silnice k obci Panská Lhota 2 km VSV od středu města (MD 2001); **20** – Brtnička: okraj silnice při V okraji obce (MD 2002); **21** – Březí nad Oslavou: les u silnice k Novému Veselí 0,5 km SZ od obce (MD 2001); **22** – Budíkovice: křoviny u silnice k obci Tmava 1,2 km SV od středu obce (MD 2001); **23** – Budíkovice, Bába (665 m): les 1 km J od vrcholu, 580 m (RV 2000); **24** – Budíkovice, Zelená hora (619 m): okraj silnice, les 0,5 km J od vrcholu, 580 m (RV 2000); **25** – Budkov: okraj lesa a lesní paseka podél silnice mezi Budkovem a Dědicemi, 3,5 km JV od kostela ve středu Budkova, 520 m (RV 2001); **26** – Cejle: lesní okraje 1,5 km Z od obce podél silnice na vrchol Čerínku (MD 2000); **27** – Cejle: u silnice k Horní Cerekvi 1,3 km JJZ od kaple v obci (MD 2000); **28** – Cerekvička: lesní cesta na S úpatí vrchu Suchá 1,3 km J od obce (MD 2001); **29** – Cídlina: okraj lesa, 2 km SZ od středu obce, 620 m (RV 2001); **30** – Čechočovice, Bílá hora: les při silnici, 1 km ZSZ od středu obce, 520 m (RV 2001); **31** – Čechočovice: okraj silnice a lesní cesty na S svahu Zadní hory (634 m), 1 km JZ od středu obce, 580 m (RV 2001); **32** – Čenkov u Třeště: zatopený lom u silnice k obci Růžená 0,5 km JZ od středu obce (MD 2000); **33** – Červený Hrádek: Selský les, 2 km ZJZ od středu obce (kostel), 530 m (RV 2001); **34** – Červený Kříž u Jihlavy: kraj lesa při J okraji obce (MD 2000); **35** – Číhalín: okraj lesa u silnice 1 km V od obce (MD 2001); **36** – Čížov u Jihlavy: okraj lesa u silničky k rekreačnímu středisku Okrouhlík 1,2 km Z od obce (MD 2001); **37** – Dědice: okraj lesa Kmičické boroví 1,5 km V od kostela ve středu obce, 450 m (RV 2001); **38** – Dobroutov u Polné: les 0,6 km Z od obce (MD 2002); **39** – Dolní Bobrová: okraj lesa podél silnice k obci Moravec 2 km JJV od středu obce (MD 2001); **40** – Dolní Bory: okraj lesa u silnice k obci Krásnéves 1,5 km SSZ od kaple v obci (MD 2001); **41** – Doupě: okraj smrkového lesa směrem k obci Vanůvek 1 km JZ od obce (MD 2000); **42** – Dudín: křovinatá mez a lesní okraje nad silnicí k obci Zbilidy při JV okraji obce, 660 m (MD 2000); **43** – Dvorce u Jihlavy: křoviny u silnice do Jihlavy při S okraji obce (MD 2000); **44** – Hamry nad Sázavou: okraj lesa při Z okraji osady Šlakhamry (MD 2001); **45** – Henčov: „Březový les“ 0,8 km Z od obce (MD 2000); **46** – Heraldice: okraj lesa u silnice k obci Opatov 1,7 km Z od kostela v obci (MD 2001); **47** – Heroltice u Jihlavy: lesní paseky 1 km SZ od obce (MD 2000); **48** – Hladov u Dlouhé Brtnice: okraj silnice při J okraji obce (MD 2002); **49** – Hlinné

u Nového Města na Moravě: les „Pustý“ 1,2 km S od kaple v obci (MD 2002); **50** – Hojkov: okraj lesa při V okraji Hojkovského rašeliniště 0,5 km J od obce (MD 2000); **51** – Horky: okraj lesa/silnice při SZ okraji obce, 585 m (RV 2001); **52** – Horní Bory: les na hadci 1,5 km S od kostela v obci, 560 m (MD 2001); **53** – Horní Hutě: okraj lesa na vrcholu Čerínku Z od obce Cejle, 750 m (MD 2000); **54** – Horní Lažany: okraj lesa/silnice, 1,5 km VJV(–JV) od středu obce, 510 m (RV 2001); **55** – Horní Radslavice: křoviny podél silnice k obci Pavlínov 1 km ZSZ od obce (MD 2001); **56** – Hory: les Z od obce, 650 m (RV 2001); **57** – Hostětice: okraj lesa při V okraji obce, okolí kóty 593,3 (RV 2001); **58** – Hrbov u Velkého Meziříčí: les u silnice k Velkému Meziříčí 0,6 km VSV od kostela v obci (MD 2001); **59** – Hříšice: okraj Hříšického lesa, 1,2 km SV od středu obce (kostela), 515 m (RV 2001); **60** – Hříšice: okraj silnice Hříšice – Dačice, 1,5 km JZ od kostela ve středu obce, 500 m (RV 2001); **61** – Jabloňov u Velkého Meziříčí: křoviny a lesní okraje při V okraji obce podél silnice k obci Ruda (MD 2001); **62** – Jakubov u Moravských Budějovic, Holý kopec (580 m): okraj silničky 1,5 km SV od kostela v obci, 515 m (RV 2001); **63** – Jamné u Jihlavy: okraj lesa 2 km SV od obce (MD 2000); **64** – Jemnice, Inženýrský kopec (602 m): okraj lesní silničky, 0,9 km SV od vrcholu kopce, 550 m (RV 2000); **65** – Jemnice, Inženýrský kopec (602 m): okraj lesní silničky, 1,5 km JV od vrcholu kopce, 500 m (RV 2000); **66** – Jemnice, Inženýrský kopec (602 m): okraj silničky (nedaleko Lhotického rybníka), 2,5 km JJV od vrcholu kopce (RV 2000); **67** – Jemnice, Smrček (517 m): okraj silnice, les a paseka, J od kóty, 490 m (RV 2000); **68** – Jezdovice: okraj smrkového lesa u silnice ke Třešti při J okraji obce (MD 2000); **69** – Ježená: les při Z okraji obce u silnice k obci Dušejov (MD 2002); **70** – Kalhov: křoviny a lesní okraje u silnice k Větrnému Jeníkovu 1 km JV od obce (MD 2000); **71** – Kamenice u Luk nad Jihlavou: lesní okraje u osady Brodek 3,5 km VJV od kostela v obci (MD 2001); **72** – Kamenice u Luk nad Jihlavou: okraj lesa u silnice k Věžnici 2,5 km SSZ od kostela v obci (MD 2001); **73** – Kasárna: okraj lesa/silnice, 0,5 km JVJ od křižovatky, 650 m (RV 2001); **74** – Komárovice u Brtnice: les u hájovny Valdek 1,5 km SSV od obce (MD 2001); **75** – Komárovice: okraj lesa/silnice, 1,7 km JZ od kostela ve středu obce, 550 m (RV 2001); **76** – Kostelní Vydíř: okraj lesa/silnice, 2 km SSV od kostela ve středu obce (RV 2001); **77** – Kotlasy: les 1,2 km V od obce u silnice směr Ostrov nad Oslavou (MD 2001); **78** – Krasonice: les nedaleko samoty Magdaléna, 2 km SZ od kostela ve středu obce, 560 m (RV 2001); **79** – Krasonice, Havlišův Mlýn: okraj lesa/silnice, 2,25 km VSV od kostela ve středu obce, 550 m (RV 2001); **80** – Křižanov: les u cesty k obci Pikarec 3,3 km SSV od středu města (MD 2001); **81** – Křižanov: les u silnice k obci Heřmanov 2,2 km V od středu města (MD 2001); **82** – Kyjov u Bohdalova: křoviny při J okraji obce u silnice k obci Milíkov, 590 m (MD 2000); **83** – Lesná, Mařenka (711 m): okraj lesní silničky, 1,5 km VVS od kostela ve středu obce, 650 m (RV 2001); **84** – Lesonice: okraj lesa Obo-ra, 1 km SV od středu obce, 540 m (RV 2001); **85** – Lomy, Teplá sosna: okraj silnice a les, 2 km SSV od vrcholu Inženýrského kopce (602 m), 580 m (RV 2000); **86** – Luka nad Jihlavou: les u silnice k osadě Svatoslav 1,5 km JJZ od středu obce (MD 2001); **87** – Luka nad Jihlavou: při S okraji obce u silnice k obci Kozlov (MD 2001); **88** – Martínkov: okraj lesa/silnice 2 km S od kostela ve středu obce, 570 m (RV 2001); **89** – Meziříčko, Kmetí (569 m): okraj lesa/silnice, 1,5 km JV od kostela ve středu obce, 550 m (RV 2001); **90** – Miličov: lesní okraje při JV okraji obce u silnice k obci Hojkov (MD 2000); **91** – Milíkov u Měřina: lesní okraje 1 km SV od obce u silnice k obci Pavlov (MD 2000); **92** – Moravské Budějovice, osada Kosová: okraj silnice 4,3 km ZZJ od kostela ve středu města, 480 m (RV 2001); **93** – Mostišťe: křoviny mezi nemocnicí a hrází přehrady 1,7 km SSZ od kostela v obci (MD 2001); **94** – Mysletice: příkop u silnice, 0,5 km SZ od kostela ve středu obce (RV 2001); **95** – Nadějov: paseka 1,5 km SZ od obce u silnice k obci Dobroutov (MD 2000); **96** – Nárameč: křoviny 1 km J od obce u silnice k obci Valdíkovi (MD 2001); **97** – Netín: okraj lesa podél silnice k obci Kochánov 1,2 km J od kostela v obci (MD 2001); **98** – Nevcehle: les 1,2 km SSV od obce (MD 2001); **99** – Nová Říše, Polanka (625 m): okraj silnice, 1,7 km JV od kostela ve středu obce, 580 m (RV 2001); **100** – Nová Ves u Batelova: lesní okraje mezi obcí a hradem Janštejn 1 km JZ od středu obce (MD 2000); **101** – Nová Zhoř: les 1 km V od osady u silnice směr Měřín (MD 2001); **102** – Opatov u Dlouhé Brtnice: les 1,5 km SSV od středu obce u silnice k obci Kněžice (MD 2001); **103** – Ořechov u Křižanova: les 1,5 km SSZ od obce (MD 2001); **104** – Ořechov: okraj lesa nedaleko osady Kozinec (649 m), 2 km JZJ od středu obce, 630 m (RV 2001); **105** – Oslavice: okraj lesa podél silnice k obci Oslavička 2 km JZ od obce (MD 2001); **106** – Ostojkovic,

Třebětický vrch (608 m): okraj silnice, 1,5 km J od vrcholu, 490 m (RV 2000); **107** – Ostrov nad Oslavou: les 1,5 km JJZ od středu obce u silnice k Radostínu nad Oslavou (MD 2001); **108** – Otín: okraj lesa u silnice k obci Měřín 0,7 km SZ od kaple v obci (MD 2001); **109** – Pálovice, Bažantnice: okraj silnice a paseka, 1 km SZ od středu obce, 480 m (RV 2000); **110** – Pavlínov: křoviny u silnice do Kamenice 1,5 km ZSZ od obce, 615 m (MD 2001); **111** – Petrovice u Nového Města na Moravě: les u bývalého lomu 1 km J od obce (MD 2002); **112** – Petrovice u Okříšek: okraj lesa u silnice k obci Hvězdoňovice 0,8 km JZ od obce (MD 2001); **113** – Pístov: lesní okraje u kasáren 1,2 km JJZ od obce (MD 2001); **114** – Polná: okraj lesa Březina při silnici k obci Věžníčka 2,2 km J od středu města, 540 m (MD 2000); **115** – Popice u Jihlavy: lesní okraje na svazích Popického vrchu 1 km Z od obce (MD 2000); **116** – Překov: křoviny podél silnice k obci Nárámeč 0,5 km V od obce (MD 2001); **117** – Předín: okraj lesa 1,5 km SV od středu obce u silnice k obci Heraltice (MD 2001); **118** – Příbyslavice: les u silnice k obci Radonín 1,2 km ZJZ od kostela v obci (MD 2001); **119** – Pyšel: křoviny a lesní okraje u silnice k obci Mihoukovic 2 km ZSZ od kostela v obci (MD 2001); **120** – Rácovice: okraj lesa 2 km VVS od železniční stanice, 500 m (RV 2001); **121** – Radešín u Bobrové: paseky a lesní okraje při J okraji obce u silnice k Bobrůvce (MD 2001); **122** – Radíkovice, Výhon (592 m): les 0,5 km SZ od vrcholu, 550 m (RV 2000); **123** – Radonín: okraj lesa 0,7 km Z od obce (MD 2001); **124** – Radošov: les u hájovny Cípy 1,2 km V od obce, 610 m (MD 2001); **125** – Ronov: les u silnice k obci Březeje 1 km ZJZ od kostela v obci (MD 2001); **126** – Rozsíčky: okraj lesní silnice, 1,5 km SV od osady, 600 m (RV 2001); **127** – Rozsíčky: okraj silnice, asi 1 km VJV od osady (RV 2001); **128** – Rybné: okraj lesa 1 km V od středu obce u silnice k obci Nadějov (MD 2000); **129** – Řečice: okraj lesa, 0,9 km V od kostela ve středu obce (RV 2001); **130** – Římov: okraj silnice, 1,5 km ZJZ od středu obce, 535 m (RV 2001); **131** – Salavice: lesy na Z svazích Popického vrchu 2 km SV od obce (MD 2000); **132** – Sázava: křoviny podél železnice u silnice k Velké Losenici při S okraji obce (MD 2001); **133** – Sázava: les v polích J od obce 0,8 km S od osady Rosička (MD 2001); **134** – Sedlejev: křoviny podél silnice k obci Třeštice (MD 2001); **135** – Sedlejev: okraj lesa u silnice k obci Urbanov 1 km JV od železniční stanice (MD 2001); **136** – Smrčná u Jihlavy: okraj lesa při silnici do Štoků 2 km SV od obce, 630 m (MD 2000); **137** – Smrčná u Jihlavy: paseka 1 km SZ od obce (MD 2000); **138** – Stáj: okraj lesa při silnici k obci Záborná 2 km SZ od obce (MD 2000); **139** – Stará Říše: okraj lesa Jechovec, 0,9 km Z od kostela v obci, 590 m (RV 2001); **140** – Stonařov: les u silnice k Dlouhé Brtnici 2,5 km J od kostela v obci, 630 m (MD 2001); **141** – Stonařov: okraj lesa u silnice 2,2 km VSV od kostela v obci, 620 m (MD 2001); **142** – Stonařov: okraj lesa u silnice do Třeště 2,5 km Z od kostela v obci, 630 m (MD 2001); **143** – Strachonovice: les 1 km JZJ od středu obce (RV 2001); **144** – Studénky: lesní komplex na Holém vrchu 1,5 km JZ od obce, 640 m (MD 2001); **145** – Svařenov: les při Z okraji obce (MD 2001); **146** – Šebkovic: okraj lesa, 2 km JZ kostela ve středu obce, 510 m (RV 2001); **147** – Štěměchy, Vrchy (688 m): okraj lesa, 0,6 km SZ (–ZSZ) kostela ve středu obce, 670 m (RV 2001); **148** – Štěpkov, Zákopy: les a okraj silnice, 1 km V od středu obce, 540 m (RV 2000); **150** – Telč: okraj lesa při V okraji města, 550 m (RV 2001); **151** – Telč: okraj lesa u osady Lipky, 2,5 km ZSZ od železniční stanice ve městě, 530 m (RV 2001); **152** – Třebětice, Třebětický vrch (608 m): okraj silnice, les a paseka, 1 km JJV od vrcholu, 530 m (RV 2000); **153** – Třešť: lesní samota Pouště 2,7 km V od středu města, 660 m (MD 2000); **154** – Uhřínov u Velkého Meziříčí: křoviny podél silnice k Velkému Meziříčí 1,2 km V od obce (MD 2001); **155** – Uhřínov u Velkého Meziříčí: les u silnice k obci Horní Heřmanice 1 km J od kostela v obci (MD 2001); **156** – Uhřínovice: křoviny u silnice 0,5 km SV od kaple v obci, 620 m (MD 2001); **157** – Ústí u Větrného Jeníkova: les 1,5 km J od obce při silnici k obci Zbilidy (MD 2000); **158** – Velké Meziříčí: křoviny u dálnice 4 km VJV od středu města, 490 m (MD 2001); **159** – Velké Meziříčí: křoviny u silnice k obci Dolní Heřmanice u osady Petrávec (MD 2001); **160** – Velký Beranov: křoviny u dálnice mezi obcí a osadou Rytířsko 2,5 km SSV od středu obce (MD 2002); **161** – Velký Beranov: okraj lesa 1 km S od obce, 545 m (MD 2000); **162** – Velký Pěčín: les při okraji silnice, 1 km S od železniční stanice (RV 2001); **163** – Věstoňovice: okraj lesa u silnice k obci Budíkovice 0,5 km JV od osady, 580 m (MD 2001); **164** – Vılanec: křoviny u silnice u osady Beranovec 1,3 km J od obce (MD 2001); **165** – Volfířov: okraj lesa, 1,5 km SSZ od kostela ve středu obce (RV 2001); **166** – Vranín, Velký Radvan (548 m): okraj lesa, 1,5 km ZSZ od středu obce, 530 m (RV 2001); **167** – Záborná: les podél silnice k obci Stáj 1,5 km

JV od obce (MD 2000); **168** – Zahradíště: les u rekreačního střediska 0,8 km VSV od obce (MD 2001); **169** – Zašovice: podél silnice mezi Novou Brtnicí a Heralticemi 0,5 km Z od obce (MD 2001); **170** – Zbilidy: okraj lesa (Panský les) nad silnicí k obci Dušejov při S okraji osady Maršov (MD 2000); **171** – Zborná: okraj lesa u silnice k Jihlavě 0,7 km J od obce (MD 2000); **172** – Zdeňkov, Otvřín (637 m): les 1,5 km Z od kaple ve středu obce, 610 m (RV 2001). – **68. Moravské podhůří Vysočiny:** **173** – Bačkovice, Kamínek (490 m): okraj silnice, 0,5 km V vrcholu kopce, 470 m (RV 2000); **174** – Bačkovice, Na Vartách: okraj silnice, 0,7 km JJZ od středu obce (kostel), 450 m (RV 2000); **175** – Blížkovice, Znojemský les: okraj silnice a lesní cesty, 4 km JZ od středu obce, 410 m (RV 2000); **176** – Dešov, Dubina: okraj lesa 1 km V od kóty, 550 m (RV 2000); **177** – Hostákov: podél silnice k Třebíči 1,8 km JZ od obce (MD 2001); **178** – Chlum u Brtnice: les 1 km Z od obce u silnice k obci Bransouze (MD 2001); **179** – Chvalatice, Stříbrná hora (523 m): okraj lesní silničky a paseka, 0,5–1,5 km SV od vrcholu, 490 m (RV 2000); **180** – Chvalkovice, Zajecí: les, 1,5 km SSV od středu obce (kostel), 500 m (RV 2000); **181** – Kamenná u Budišova: okraj lesa při silnici k obci Tasov 1 km SSV od obce (MD 2001); **182** – Kópka, vrch Kópka (486 m): okraj lesní silničky, 0,7 km SV od vrcholu kopce, 470 m (RV 2000 OL); **183** – Korolupy: les na stráni nad Blatnicí, Z od obce, 420 m (RV 2000); **184** – Lančov, Cornštejnské polesí: okraj silnice v lese, nedaleko kóty 458, 450 m (RV 2000); **185** – Lančov: keřnatý úvoz silnice při V okraji obce (RV 2000); **186** – Mešovice, Olivetská hora (482 m): okraj silnice v lese na JZ svahu kopce, 460 m (RV 2000); **187** – Mitrovice, Jedlový les: okraj lesní silničky a paseky, 1,5 km VVS od vrcholu Malého honu (485 m), 410 m (RV 2000); **188** – Mitrovice, Jedlový les: okraj lesní silničky a paseky, 2,3 km VVS od vrcholu Malého honu (485 m), 400 m (RV 2000); **189** – Mitrovice: okraj lesa při silnici, nedaleko mostu přes Dyjí, 2 km JV od vrcholu Malého honu (485 m), 360 m (RV 2000); **190** – Naloučany: křoviny u silnice k Číkovu ca 1,5 km S od obce (MD 2001); **191** – Náměšť nad Oslavou: lesy u silnice k obci Naloučany 2 km SSZ od středu města (MD 2001); **192** – Nová Ves u Okříšek: křoviny u silnice 0,8 km JV od obce (MD 2001); **193** – Nový Petřín: okraj lesa při JZ okraji obce, 420 m (RV 2000); **194** – Oslonovice, Uherčický les: okraj lesní silničky a paseky, 1,5 km JZ od středu obce, 450 m (RV 2000); **195** – Podhradí nad Dyjí: okraj lesní silničky na ostrohu nad Dyjí, 1,5 km SSZ od vrcholu kopce „U rozhledny“ (464 m), 430 m (RV 2000); **196** – Podmýče: les při J okraji obce, 460 m (RV 2000); **197** – Pozďatín: lesní komplex S od železniční stanice Studenec VJV od obce (MD 2001); **198** – Radotice, Na Skalkách: les 1 km S od středu obce, 430 m (RV 2000); **199** – Rancířov, Dešenský Šibeník (504 m): les v okolí vrcholu, 500 m (RV 2000); **200** – Štítary, Kraví hora (478 m): okraj silnice a lesní cesty, 1,5 km ZZJ od vrcholu, 450 m (RV 2000); **201** – Štítary: okraj silnice vedoucí k Vranovské plázi, 2 km ZZJ od středu obce (kostel), 440 m (RV 2000 not.); **202** – Tasov: křoviny při JV okraji obce u silnice k obci Číkov (MD 2001 OL); **203** – Třebíč: okraj lesa u silnice k obci Budíkovice 3 km SSZ od středu města (MD 2001); **204** – Třebíč-Řípov: les při Z okraji obce (MD 2001); **205** – Uherčice: les SZ od obce, 430 m (RV 2000); **206** – Vaneč: křoviny a lesní okraje u silnice k obci Pyšel 0,8 km ZJZ od obce (MD 2001); **207** – Vladislav: les při JV okraji obce u silnice k obci Číměř (MD 2001); **208** – Vranov nad Dyjí, Zadní Hamry (444 m): okraj silnice (u nejoheřejší otáčky), 0,5 km Z od vrcholu, 380 m (RV 2000); **209** – Vranovská Ves, Kraví hora (478 m): okraj silnice a lesní cesty, 1,5 km ZZJ od kaple ve středu obce, 460 m (RV 2000). – **69b. Sečská vrchovina:** **210** – Svratouch: u silnice při S okraji obce, 710 m (MD 2002). – **90. Jihlavské vrchy:** **211** – Dobrá Voda: okraj lesa, 1,3 km JZ od středu obce, 600 m (RV 2001); **212** – Kaliště u Počátek: křoviny 0,5 km J od obce nad silnicí směrem k obci Klatovec, 720 m (MD 2000); **213** – Kaliště u Počátek: okraj silnice u osady Býkovec 1,2 km JV od obce (MD 2002); **214** – Mrákotín: okraj silnice/lesa, 2,5 km Z od kostela ve středu obce, 600 m (RV 2001); **215** – Rácov: okraj lesa 2 km J od obce u silnice k obci Řídelov, 715 m (MD 2001); **216** – Růžená: okolí hradu Roštejn 1,5 km J od obce (MD 2000); **217** – Řídelov: okraj lesa u rybníka Malý Pařezitý 1 km SZ od obce (MD 2001); **218** – Sumrakov: okraj lesa, 1,5 km V od kostela ve středu obce (RV 2001). – **91. Žďárské vrchy:** **219** – Budeč u Nového Veselí: okraj silnice ke Žďáru nad Sázavou u osady Radonín 1,3 km SV od obce (MD 2001); **220** – Cikháj: křoviny 1,5 km J od obce u silnice k obci Světnov při odbočce lesní cesty na Tři Studně (MD 2002); **221** – Čachnov: okraj lesní silnice ke Svratouchu 1 km JJZ od železniční stanice Čachnov (MD 2002); **222** – Herálec: okraj lesa 2 km ZSZ od obce u silnice k obci Vortová (MD 2002); **223** – Herálec: okraj lesa u osady Kocanda 2 km J od obce (MD

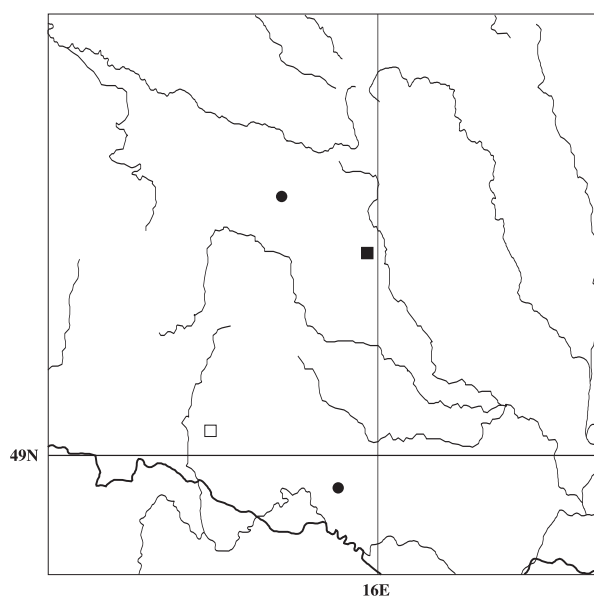
Obr. 2. – Rozšíření *Rubus albocarpaticus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.
 Fig. 2. – Distribution of *Rubus albocarpaticus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

2002); **224** – Herálec: okraj silnice k obci Fryšava 1,5 km JJV od obce (MD 2002); **225** – Křižánky: les u silnice ke Svatce při S okraji obce (MD 2002); **226** – Lhotka u Žďáru nad Sázavou: les 1 km Z od obce u silnice k obci Vysoké (MD 2001); **227** – Nové Veselí: les u silnice k obci Matějov 1,5 km Z od hráze Veselského rybníka (MD 2001); **228** – Polnička: okraj lesa 2 km Z od obce u silnice k obci Račín (MD 2002); **229** – Sklené u Žďáru nad Sázavou: les při V okraji obce u silnice k obci Fryšava (MD 2002); **230** – Světnov: les 1,2 km ZJZ od středu obce u silnice k obci Polnička (MD 2002); **231** – Vepřová: okraj silnice mezi Vepřovským novým rybníkem a Nadvepřovským rybníkem 1,5 km VSV od obce (MD 2002); **232** – Vlachovice u Nového Města na Moravě: okraj silnice při J okraji obce (MD 2002); **233** – Žďár nad Sázavou: lesní okraje na Zelené hoře při S okraji města (MD 2001).

Zjištěné taxony

1. *Rubus albocarpaticus*

Dosud formálně nepopsaný druh patřící (spolu s *Rubus kuleszae*) do taxonomického okruhu *R. grossus* agg. (ser. *Subthyrsoides*). Podle dosavadních znalostí (viz také Holub & Trávníček 1998: 601, Trávníček & Havlíček 2002: 373) je rozšířen na Moravě a západním Slovensku. Konkrétní lokality tohoto druhu z jihozápadní Moravy dosud nikdo neuvádí. My jsme ho zaznamenali ve 2 fytochorionech námi studované oblasti: na 5 lokalitách v okrese 67. Českomoravská vrchovina ve střední části našeho území a na 1 izolované

Obr. 3. – Rozšíření a) ● *Rubus sulcatus*, b) ■ *R. allegheniensis* a c) □ *R. apricus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

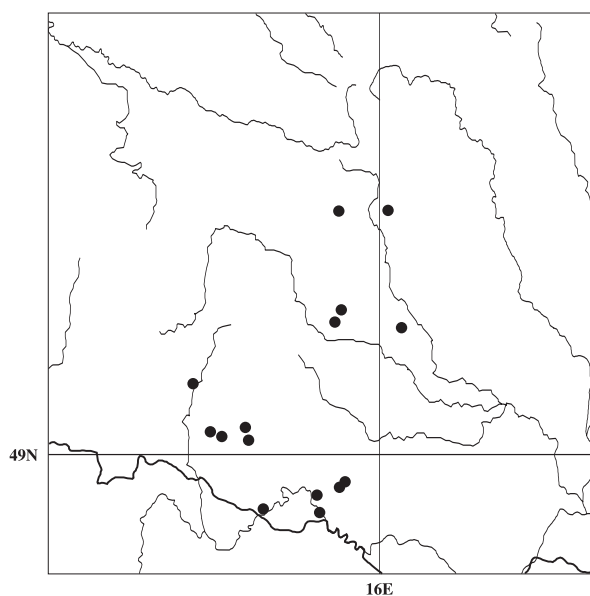
Fig. 3. – Distribution of a) ● *Rubus sulcatus*, b) ■ *R. allegheniensis* and c) □ *R. apricus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

lokalitě v jižní části tohoto území (v okrese 68. Moravské podhůří Vysočiny). Posledně zmíněná lokalita leží nedaleko od hranice s Rakouskem, což dává naději, že by tento taxon mohl být objeven také na rakouském území. Na námi zjištěných lokalitách *R. albocarpaticus* nikde nevytváří rozsáhlejší polykormony. – Obr. 2.

67.: 16, 30, 58, 154, 163, 202. – 68.: 187.

2. *Rubus allegheniensis*

V Evropě nepůvodní druh, pocházející ze Severní Ameriky, v České republice někdy pěstovaný a pak nezdávka v blízkosti zplaňující (Holub 1995: 92, Trávníček & Havlíček 2002: 355). Druh jsme našli na jediné lokalitě ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina. Poměrně početná populace v pruhu mezi okrajem lesa a silnicí byla od nejbližšího sídla – tj. pravděpodobného zdroje výskytu – vzdálená více než u tohoto druhu bývá obvyklé (stovky metrů). Z námi studované oblasti uvádí *R. allegheniensis* už Holub (1995: 92), který jej našel v témže fytochorionu jako my, avšak na odlišné (a poměrně vzdálené) lokalitě, která shodou okolností přibližně odpovídá naší lokalitě č. 153, kde jsme my ale tento druh nepotvrdili. Z české strany okresu 67. Českomoravská vrchovina Holub (l. c.) druh uvádí z okolí Humpolce. Z ostatních námi navštívených fytochorionů *R. allegheniensis* dosud zmiňován není. – Obr. 3b.

Obr. 4. – Rozšíření *Rubus austromoravicus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.
 Fig. 4. – Distribution of *Rubus austromoravicus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

67.: 58.

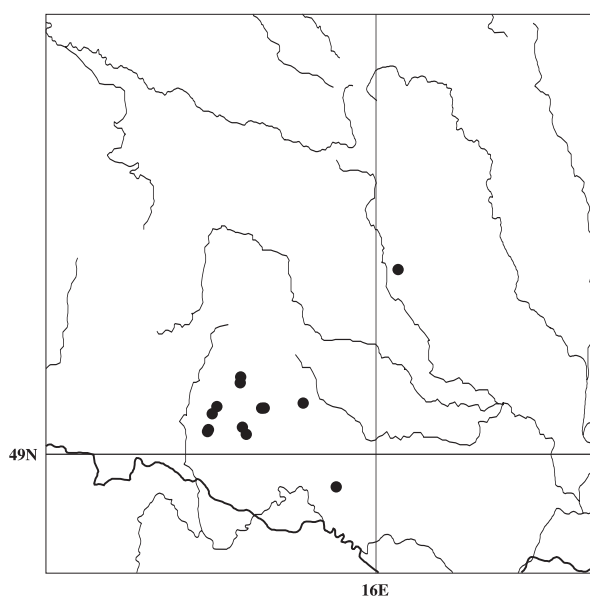
3. *Rubus angustipaniculatus*

V území jsme druh našli pouze na 2 dosti izolovaných lokalitách ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina; na lokalitě 148 byla zjištěna poměrně bohatá populace druhu. Z téhož fytochorionu druh uvádí i Holub (1995: 126), avšak jen z jeho české části a to z jediné lokality (Lipnice nad Sázavou). Z fytogeografického okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny je druh zmiňován (Holub, l. c.) také pouze mimo naše zájmové území (severní části okresu). *R. angustipaniculatus* byl ojedinelé zaznamenán rovněž v sousední části Rakouska poblíž obce Felling (Trávníček & Maurer 1998: 84). Naše lokality tedy doplňují obraz rozšíření tohoto druhu na jihozápadní Moravě – je zřejmé, že se zde vyskytuje dosti vzácně. – Obr. 15c.

67.: 136, 148.

4. *Rubus apricus*

Ve studovaném území jsme našli pouze jedinou lokalitu tohoto druhu, s poměrně bohatou populací (u obce Třebětice u Jemnice ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina). Holub (1995: 169) uvádí v rámci zmíněného fytogeografického okresu *R. apricus* pouze mimo studovanou oblast z okolí Nedvědic a dále z fytochorionu 68. Moravské podhůří

Obr. 5. – Rozšíření *Rubus bifrons* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

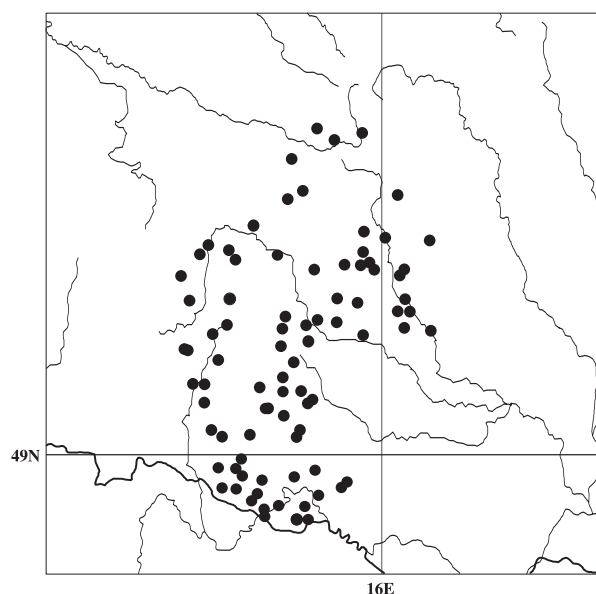
Obr. 5. – Distribution of *Rubus bifrons* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

Vysočiny z jihovýchodního okraje našeho území (Čížov). Z přilehlé části Rakouska druh uvádějí z několika mikrolokalit mezi obcemi Hardegg a Felling Trávníček & Maurer (1998: 86). Z Národního parku Podyjí druh zmiňuje i Grulich (1997: 73). Z výše uvedeného vyplývá, že *R. apricus* patří k vzácnějším druhům ostružiníků jihozápadní Moravy a těsně přilehlé části Dolních Rakous. – Obr. 3c.

67.: 152.

5. *Rubus austromoravicus*

Dle Holuba (Holub 1995: 116) je druh na Moravě hojný v předhoří Českomoravské vrchoviny, zejména ve fytochorionu 68. Moravské podhůří Vysočiny, odkud uvádí jeho výskyt na četných lokalitách. Z fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina Holub (l. c.) zmiňuje pouze jednu lokalitu ležící mimo studované území (u Kunštátu). My jsme druh našli v obou výše uvedených fytochorionech, přičemž jsme zaznamenali jeho roztroušený výskyt ve střední a jižní části a absenci v severozápadní části studijní oblasti. Tento charakter rozšíření koresponduje s vazbou druhu na teplá a suchá stanoviště/území. Na některých lokalitách je druh poměrně hojně zastoupen, mnohdy vytváří i větší porosty a rozsáhlé polykormony. Výskyt *R. austromoravicus* přesahuje také do přilehlé části Dolních Rakous (cf. Trávníček & Maurer 1998: 83). Častý výskyt druhu uvádí Grulich (1997: 250) také v NP Podyjí. – Obr. 4.

Obr. 6. – Rozšíření *Rubus caesius* v moravské části Českomoravské vrchoviny.Fig. 6. – Distribution of *Rubus caesius* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

67.: 22, 52, 64, 65, 67, 82, 106, 162. – 68.: 187, 188, 197, 200, 201, 203, 208, 209.

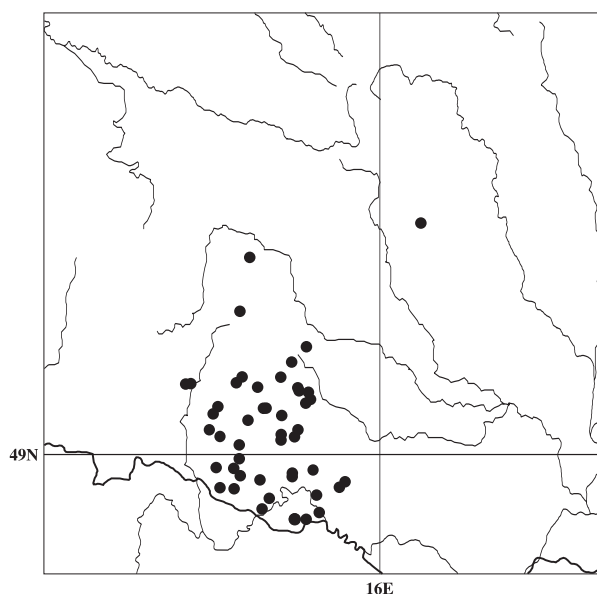
6. *Rubus bifrons*

Nejvíce lokalit jsme našli v jihozápadní části studijního území, kde je, například v okolí Jemnice, lokálně poměrně hojný. Většina našich lokalit leží ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina, ve fytogeografickém okrese 68. Moravské podhůří Vysočiny jsme zaznamenali pouze 2 výskyty. Také Holub (1995: 106) zjistil *R. bifrons* v obou výše uvedených fytochorionech, z okresu 67 však uvádí pouze jednu lokalitu z okolí Nového Města na Moravě ze severní části území, kde jsme my druh na našich lokalitách nezaznamenali. Výskyt *R. bifrons* v jižní části studované oblasti navazuje na rozšíření tohoto druhu v Dolních Rakousích (viz Maurer & Drescher 2000: 154). Druh je rovněž uváděn z české i rakouské strany Národního parku Podyjí/Thayatal (Grulich 1997: 251). – Obr. 5.

67.: 23, 24, 62, 64, 65, 78, 106, 148, 152, 158, 172. – 68.: 200, 201.

7. *Rubus caesius*

Na rozdíl od většiny ostatních nalezených druhů (vyjma druhů sekce *Corylifolii*) je *R. caesius* vázán především na otevřená, nelesní, obvykle částečně ruderalizovaná stanoviště. Nejčastěji byl nalézán v příkopech u silnic a na okrajích cest. Největší frekvence výskytu

Obr. 7. – Rozšíření *Rubus clusii* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

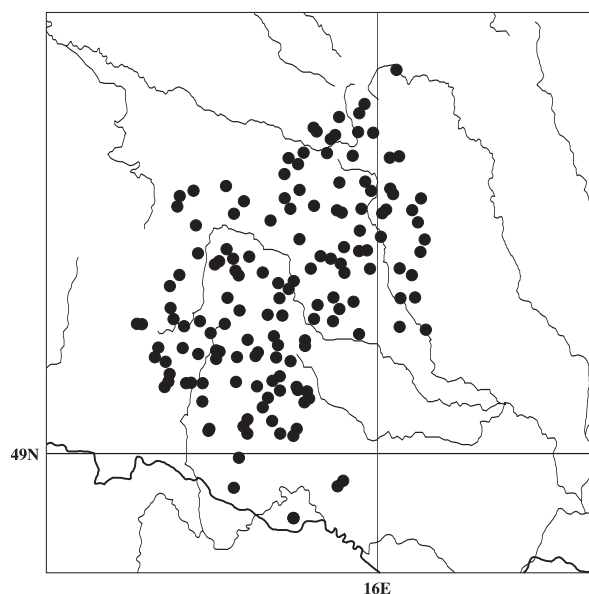
Fig. 7. – Distribution of *Rubus clusii* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

byla zaznamenána v jižní (teplejší) části území, naopak v nejsevernější, výše položené a proto chladnější části studijní oblasti je druh zřetelně vzácnější. Nicméně podle našeho zjištění roste vzácně i v území, které náleží do oreofytika (fytochorion 91. Žďárské vrchy), i když odtud není v Květeně ČR (Holub 1995: 204) zmiňován. V ostatních námi studovaných fytochorionech byl *R. caesius* Holubem (Holub, l. c.) zaznamenán. V Národním parku Podyjí/Thayatal, ležícím za jihovýchodní hranicí naší studijní oblasti uvádí Grulich (1997: 251) hojný výskyt druhu na české i rakouské straně tohoto území. – Obr. 6.

66.: 1, 6. – **67.:** 10, 12, 27, 29, 30, 32, 36, 37, 38, 43, 45, 46, 54, 55, 57, 60, 62, 65, 67, 79, 81, 84, 86, 88, 92, 93, 97, 98, 105, 109, 112, 113, 116, 119, 124, 127, 130, 132, 135, 142, 143, 145, 147, 148, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 162, 163, 166, 167, 169. – **68.:** 173, 174, 175, 176, 177, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 205, 206, 209. – **91.:** 233.

8. *Rubus clusii*

Druh jsme zaznamenali ve fytochorionech 67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny, a to především v jižní části studijního území, kde je velmi hojný a často tvoří rozsáhlé porosty. Na některých lokalitách je zde jediným zástupcem sekce *Rubus*, jinde je alespoň zřetelnou dominantou ostružiníkových porostů a je pak doprovázen především druhy *R. austromoravicus*, *R. radula*, *R. gothicus* (s. l.), *R. dollnensis* a/nebo *R. montanus*. Tento hojný výskyt *R. clusii* v nejj jižnější části jihozápadní Moravy zřetelně

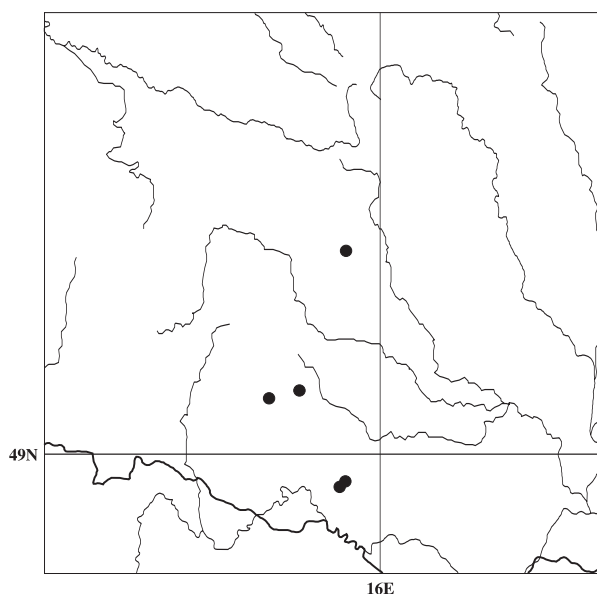
Obr. 8. – Rozšíření *Rubus dollnensis* v moravské části Českomoravské vrchoviny.Fig. 8. – Distribution of *Rubus dollnensis* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

navazuje na jeho neméně hojné rozšíření také v přilehlé části Dolních Rakous (cf. Maurer & Drescher 2000: 155). Častý výskyt druhu za jihozápadní hranicí studované oblasti uvádí také Grulich (1997: 251) z české i rakouské strany Národního parku Podyjí/Thayatal. Směrem k severu četnost výskytu *R. clusii* v území prudce klesá, takže v nejsevernější (nejchladnější) části již nebyla zjištěna žádná lokalita. Úlohu dominanty v lesních porostech ostružiníků v severních (chladnějších) regionech studijní oblasti přebírají především ostružiníky série *Glandulosi*. Holub (1995: 150) v rámci fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina rovněž zmiňuje výskyt *R. clusii* především z jeho jižních částí, v sousedním okrese mezofytika (68. Moravské podhůří Vysočiny) však již rozšíření tohoto druhu charakterizuje jako „dosti hojné“. Právě v tomto teplejším okrese mezofytika proniká *R. clusii* na jihozápadní Moravě podstatně více k severu, zde však se již vyskytuje mimo studované území (Trávníček et al. in prep.). – Obr. 7.

67.: 8, 23, 24, 25, 29, 31, 37, 54, 62, 67, 76, 79, 80, 84, 85, 92, 99, 109, 120, 122, 130, 140, 144, 146, 148, 152, 162, 166, 172. – 68.: 173, 174, 175, 176, 179, 180, 182, 184, 186, 187, 188, 193, 194, 196, 198, 199, 200, 201, 208, 209.

9. *Rubus dollnensis*

Rubus dollnensis je po *R. idaeus* druhým nejčastějším zástupcem rodu *Rubus* ve studované oblasti. Roste v celém tomto území, i když v nejnižším pruhu je zřetelně

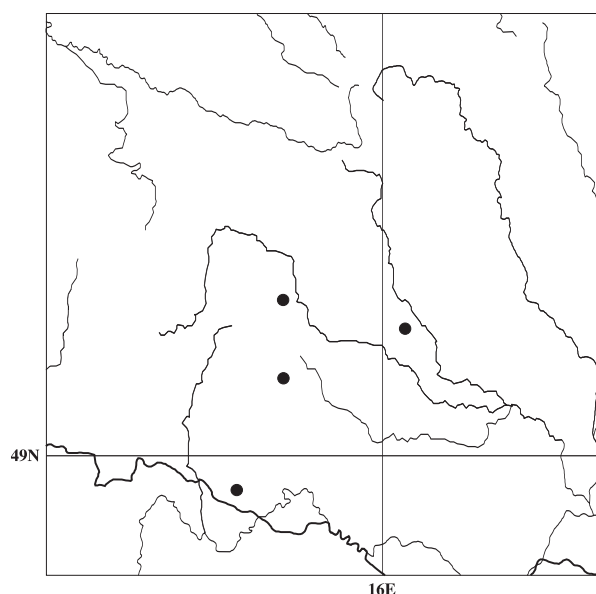

Obr. 9. – Rozšíření *Rubus fabrimontanus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

Fig. 9. – Distribution of *Rubus fabrimontanus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

vzácnější než ve zbývajících částech. Pozoruhodný je jeho častý výskyt i v severních chladnějších regionech území (včetně oreofytika), kde na některých lokalitách roste pouze s maliníkem a s ostružiníky série *Glandulosi*. Na těchto nalezištích ovšem obvykle preferuje ruderálnější biotopy než zbývajcí dva zmíněné taxony a ekologicky zde zčásti nahrazuje teplomilnější druh *R. caesius*. Vyjma fytogeografického podokresu 69b. Sečská vrchovina, který do studijní oblasti zasahuje jen zcela okrajově, jsme druh zaznamenali ve všech navštívených fytochorionech. Z jihozápadní Moravy výskyt *R. dollnensis* přesahuje také do těsně přilehlého území Dolních Rakous (Trávníček & Maurer 1998: 87), kde byl zaznamenán na rakouské straně Podyjí. Z Národního parku Podyjí/Thayatal druh (bez udání konkrétní lokality) uvádí také Grulich (1997: 73). Holub (1995: 203) *R. dollnensis* zmiňuje ze všech námi navštívených fytogeografických okresů vyjma oreofytního fytochorionu 91. Žďárské vrchy, pro který jsme druh tedy zjistili poprvé. Z fytochorionů 66. Hornosázavská pahorkatina a 90. Jihlavské vrchy uvádí Holub (l. c.) vždy pouze po jedné lokalitě z českých částí těchto území, které již leží za hranicí studované oblasti. – Obr. 8.

66.: 1, 2, 3, 4, 5, 6. – 67.: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 97, 98, 99, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 113, 115, 116, 117, 123, 124, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 139, 140, 142, 143, 144, 145.

Obr. 10. – Rozšíření *Rubus fasciculatus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.Fig. 10. – Distribution of *Rubus fasciculatus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

146, 147, 148, 150, 152, 156, 157, 158, 160, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 171. – **68.**: 177, 178, 181, 186, 191, 192, 193, 197, 198, 200, 202, 203, 209. – **90.**: 211, 212, 213, 214, 215, 217, 218. – **91.**: 219, 220, 225, 226, 228, 230, 233.

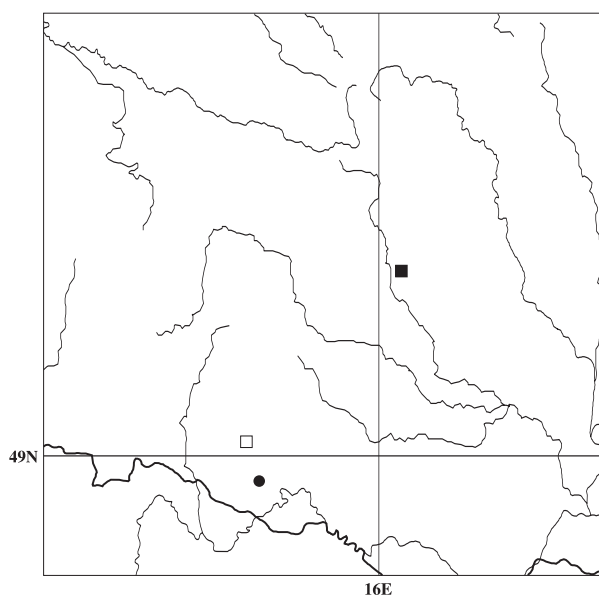
10. *Rubus fabrimontanus*

Tento druh jsme našli ve 2 hlavních fytochorionech studované oblasti, tj. 67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny, avšak pouze na nečetných lokalitách v málo bohatých populacích. Holub (1995: 200) uvádí *R. fabrimontanus* pouze z jižní části fytochorionu 68 z Podyjí v širším okolí Znojma a dále z jedné lokality z oreofytního fytochorionu 90. Jihlavské vrchy, zde však již za hranicí studované oblasti. Pro fytogeografický okres 67 jsme tedy druh našli poprvé. Pouze vzácný výskyt *R. fabrimontanus* v Národním parku Podyjí/Thayatal zmiňuje také Grulich (1997: 73), konkrétní lokality však neuvádí. Celkově tedy lze konstatovat, že diskutovaný druh patří k vzácnějším ostružiníkům jihozápadní Moravy. – Obr. 9.

67.: 84, 89, 108. – **68.**: 200, 209.

11. *Rubus fasciculatus*

Stejně jako předešlý druh, i *Rubus fasciculatus* patří k vzácnějším druhům studované oblasti. Našli jsme ho pouze na 4 lokalitách (kromě lokality 197 vzácně, jen jednotlivé

Obr. 11. – Rozšíření a) ● *Rubus indusiatus*, b) ■ *R. franconicus* a c) □ *R. orthostachyoides* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

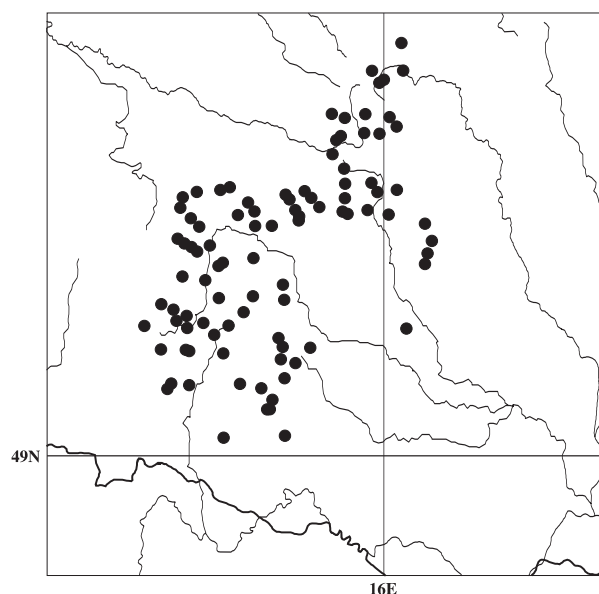
Fig. 11. – Distribution of a) ● *Rubus indusiatus*, b) ■ *R. franconicus* and c) □ *R. orthostachyoides* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

polykormony) ve 2 fytogeografických okresech: 67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny. Z prvního zmíněného fytochorionu Holub (1995: 198) druh neuvádí vůbec, z druhého pouze za hranicí studijní oblasti ze 2 lokalit na Znojemsku a 1 lokalitu u Brna. Druh je znám také ze 2 lokalit v přílehlé části Dolních Rakous, z rakouské strany Podyjí (cf. Trávníček & Maurer 1998: 87) a jako vzácný taxon je také zmíněn Grulichem (Grulich 1997: 73) z Národního parku Podyjí/Thayatal (bez udání konkrétních lokalit). Podle zjištění třetího autora tohoto článku (Trávníček et al. in prep.) je *R. fasciculatus* více zastoupen v území nacházejícím se za východní hranici studijní oblasti. – Obr. 10.

67.: 29, 123. – 68.: 186, 197.

12. *Rubus franconicus*

Protože Holub (1995: 188) ani Weber (1995: 544, 545) tento druh z Moravy neuvádí, představuje námi objevená lokalita první uveřejněný nález tohoto druhu na moravském území. V současnosti je ovšem z Moravy známo několik dalších izolovaných výskytů z její jihozápadní části (mimo studované území) a 1 lokalita z okolí Hodonína (Trávníček

Obr. 12. – Rozšíření *Rubus* ser. *Glandulosi* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

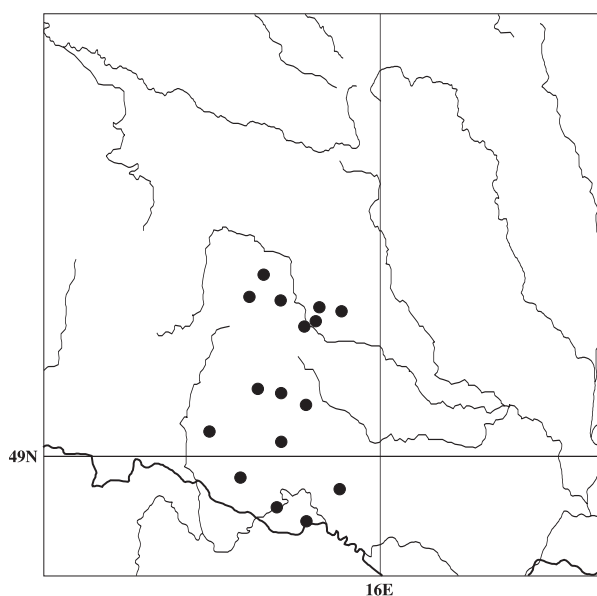
Fig. 12. – Distribution of *Rubus* ser. *Glandulosi* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

et al. in prep.). Naše lokalita leží ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina, ze kterého je druh sice již dříve udáván ze 3 lokalit, ale pouze z jeho české části ležící mimo studijní oblast (Holub, l. c.). – Obr. 11b.

67.: 158.

13. *Rubus* ser. *Glandulosi*

Podobně jako v našem prvním batologickém článku (Vašut et al. 2004) i tentokrát zařazujeme do ser. *Glandulosi* také morfotypy uváděné Holubem (1995) pod jménem *R. hirtus* (s. l.), případně možná i *R. guentheri*. Ve studijním území se nám nepodařilo rozlišit žádný taxon této skupiny, který by se opakoval na větším území a bylo ho tedy možné považovat za samostatný druh (ve smyslu Webera, resp. Holuba – Weber 1996, 2002, Holub 1992, 1997). Přesto se nám zdá být užitečné chápat celou ser. *Glandulosi* jako samostatný komplexní taxon s určitými ekocenologickými nároky a vlastním typem rozšíření. Ve studijním území jsme ostružiníky ser. *Glandulosi* zaznamenali na řadě lokalit v chladnějších a vlhčích regionech (v obou navštívených fytochorionech oreofytika – 90. Jihlavské vrchy a 91. Žďárské vrchy – a ve fytogeografickém okrese 67. Českomoravská vrchovina), kde tento nemofilní taxon někdy tvoří dominantní složku lesních ostružiníkových porostů nebo dokonce vytváří porosty pouze spolu s maliníkem. Naopak v sušších teplejších

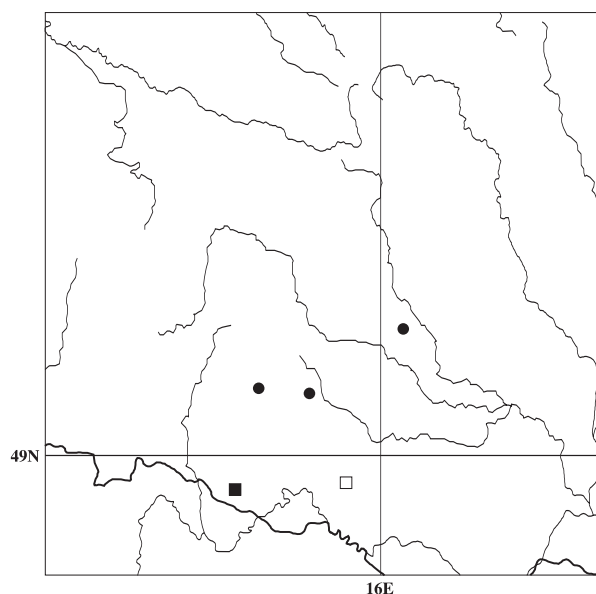

Obr. 13. – Rozšíření *Rubus gothicus* s. l. v moravské části Českomoravské vrchoviny.

Fig. 13. – Distribution of *Rubus gothicus* s.l. in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

územích, tj. v nejjihnější části zájmové oblasti a také ve fytochorionu 68. Moravské podhůří Vysočiny, který již hraničí s termofytikem, jsme zjistili pouze vzácný výskyt ser. *Glandulosi*. Holub (1995: 179) uvádí *R. hirtus* (s. l.) z fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina jako „dostí hojně roztroušený“ taxon, z okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny zmiňuje pouze jedinou lokalitu mimo studijní území (Útěchov u Brna). Tyto údaje dobře odpovídají poměrům, které jsme v těchto regionech zjistili i my. V rámci oreofytika Holub (l. c.) uvádí z fytochorionu 91. Žďárské vrchy jak *R. hirtus* (s. l.) tak i *R. guentheri* (s. l.?), my jsme zde morfotypy ser. *Glandulosi* zjistili na 13 z 15 navštívených lokalit. Z fytogeografického okresu 90. Jihlavské vrchy Holub (l. c.) nezmiňuje žádný taxon ser. *Glandulosi*, zatímco my jsme zde ostružiníky této skupiny zaznamenali celkem na 5 z 8 našich navštívených lokalit, takže lze předpokládat jejich častější výskyt v tomto území.

V našem prvním příspěvku (Vašut et al. 2004) jsme upozornili na hojně zastoupení různých speciálních morfotypů ostružiníků na severovýchodní Moravě, které pravděpodobně vznikají jako důsledek časté hybridizace ostružiníků ser. *Glandulosi* s druhem *R. bifrons*. Ve studované oblasti jihozápadní Moravy jsme tento zajímavý fenomén nepozorovali. Lze to vysvětlit tím, že se zástupci ser. *Glandulosi* v této oblasti na lokalitách s druhem *R. bifrons* obvykle nesetkávají (viz mapky rozšíření těchto 2 taxonů), což je patrně zapříčiněno odlišnými geologickými i klimatickými poměry v těchto dvou srovnávaných oblastech. – Obr. 12.

Obr. 14. – Rozšíření a) ● *Rubus henrici-egonis*, b) ■ *R. grabowskii* a c) □ *R. pericrispatus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

Fig. 14. – Distribution of a) ● *Rubus henrici-egonis*, b) ■ *R. grabowskii* and c) □ *R. pericrispatus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

67.: 7, 10, 13, 14, 15, 19, 25, 26, 29, 31, 34, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 50, 53, 57, 63, 67, 68, 69, 70, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 89, 90, 91, 95, 98, 99, 100, 103, 107, 109, 114, 115, 117, 123, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 140, 141, 144, 147, 148, 151, 153, 157, 161, 165, 167, 168, 170, 171. – 68.: 197. – 90.: 212, 214, 215, 216, 217. – 91.: 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233.

14. *Rubus gothicus* s. l.

Okruh *R. gothicus* je ve studijním území zastoupen jednotným morfotypem, který pravděpodobně není totožný s pravým *R. gothicus* s. str. (viz též Trávníček & Maurer 1998: 89, Trávníček & Havlíček 2002: 375, Lepší & Lepší 2004). Pravděpodobně se jedná o dosud nepopsaný nový druh, jehož celkový areál zaujímá vedle jihozápadní Moravy také jihovýchodní Čechy a severní části Rakouska (cf. Trávníček & Maurer, l. c., Lepší & Lepší, l. c.). Podle zjištění třetího autora tohoto článku, který studoval herbářový materiál J. Holuba, se také Holubovy (Holub 1995: 192) údaje o výskytu *R. gothicus* na jihozápadní Moravě vztahují na tento taxon. V námi studované oblasti jsme zjistili roztroušený výskyt tohoto druhu v její jižní a střední části, v chladnější a vlhčí severní části jsme ho nezaznamenali. Na lokalitách obvykle roste jako vzácnější příměs v porostech ostatních ostružiníků, někdy se ovšem vyskytuje i masově. *Rubus gothicus* s. l. jsme našli ve 2 fytochorionech:

67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny, přičemž pro první zmíněný region ho zde uvádíme poprvé (cf. Holub, l. c.). – Obr. 13.

67.: 22, 35, 62, 79, 88, 112, 120, 123, 141, 152, 156. – 68.: 174, 192, 195, 196, 200.

15. *Rubus grabowskii*

Rubus grabowskii patří k častým zástupcům ser. *Discolores* v České republice, kde se ovšem vyskytuje zejména v teplejších lesnatých územích (Holub 1995: 113, Trávníček & Havlíček 2002: 350). Ve studijním území, které z větší části již leží v chladnějších částech mezofytika, případně i v oreofytiku, jsme našli pouze jedinou lokalitu ve fytochorionu 68. Moravské podhůří Vysočiny; na lokalitě byl nalezen ojedinělý, avšak poměrně vzrostlý polykormon. Holub (1995: 113) charakterizuje výskyt *R. grabowskii* ve fytochorionu 68 jako „roztrošený“, podle zjištění třetího autora tohoto článku se v teplejším území fytochorionu ležícím východně od studijní oblasti *R. grabowskii* vyskytuje již poměrně často (Trávníček et al. in prep.). Holub (l. c.) vedle toho druh uvádí i z fytogeografického okresu 67. Českomoravská vrchovina, avšak z nemnoha lokalit, které všechny leží mimo studijní území. Jako vzácný druh Národního parku Podyjí/Thayatal *R. grabowskii* zmiňuje také Grulich (1997: 73), ovšem bez udání konkrétních lokalit. – Obr. 14b.

68.: 186.

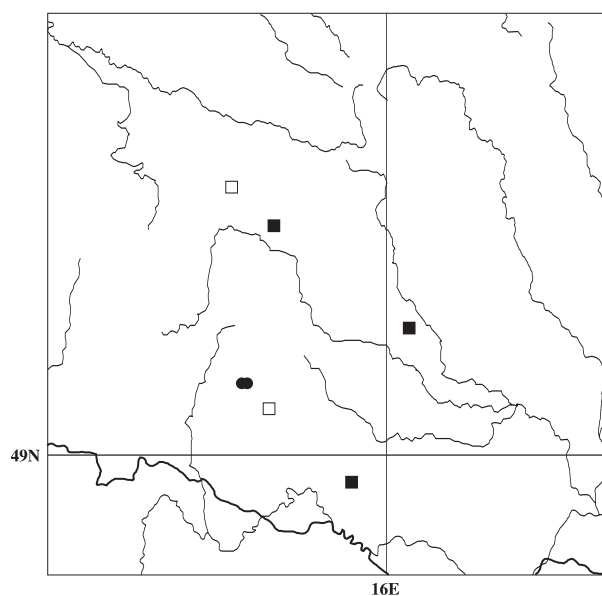
16. *Rubus gracilis*

Druh jsme ve studijní oblasti našli pouze na 3 vzájemně izolovaných lokalitách, z nichž jedna leží ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina a zbývající 2 ve fytogeografickém okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny. Holub (1995: 125) z obou těchto fytochorionů druh zmiňuje také, přičemž neuvádí konkrétní lokality (výskyt charakterizuje jako „roztrošený“). Z přilehlé části Dolních Rakous, z rakouské strany Podyjí, uvádějí *R. gracilis* ze 2 lokalit Trávníček & Maurer (1998: 88). Z Národního parku Podyjí/Thayatal druh (jako vzácný taxon tohoto území) uvádí Grulich (1997: na straně 73 a na straně 253 ještě znovu pod synonymem *R. villicaulis*). Podle zjištění třetího autora tohoto příspěvku (Trávníček et al. in prep.) je *R. gracilis* hojněji zastoupen v teplejším území ležícím východně od studované oblasti. – Obr. 15b.

67.: 161. – 68.: 197, 209.

17. *Rubus henrici-egonis*

Tento poměrně teplomilný druh (cf. Trávníček & Havlíček 2002: 349) jsme našli na třech vzájemně poměrně izolovaných lokalitách ve střední části studijní oblasti. Dvě lokality leží ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina, jedna v 68. Moravské podhůří Vysočiny. Zjištěné populace byly poměrně slabé. Holub (1995: 114) v rámci fytochorionu 67 zmiňuje pouze jedinou lokalitu (Jihlava), která rovněž leží v našem zájmovém území. Z fytochorionu 68 tento autor uvádí nečetné lokality, které se všechny nacházejí již mimo

Obr. 15. – Rozšíření a) ● *Rubus wimmerianus*, b) ■ *R. gracilis* a c) □ *R. angustipaniculatus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

Fig. 15. – Distribution of a) ● *Rubus wimmerianus*, b) ■ *R. gracilis* and c) □ *R. angustipaniculatus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

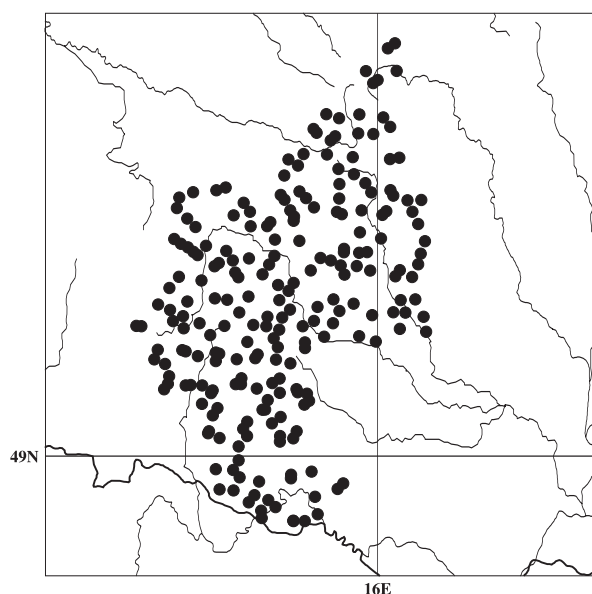
studijní oblast (nejbližší lokalita – Sudice u Náměště nad Oslavou). Z Národního parku Podyjí/Thayatal uvádí tento druh Grulich (1997: 73) jako vzácný taxon, avšak bez udání konkrétních lokalit. *Rubus henrici-egonis* se častěji vyskytuje východně a také severně od našeho území (Trávníček et al. in prep., viz také Holub l. c.). – Obr. 14a.

67.: 79, 146. – 68.: 197.

18. *Rubus idaeus*

Podobně jako i v jiných lesnatých územích mezofytika a oreofytika, i ve studijní oblasti je maliník běžnou rostlinou. Jak z hlediska počtu lokalit, tak co se týká jeho podílu v ostružiníkových porostech, je *R. idaeus* nejhojnějším zástupcem rodu *Rubus* v tomto území. Jeho podíl v ostružiníkových fytocenózách se zřetelně zvyšuje se vzrůstající nadmořskou výškou (tj. s rostoucími srážkovými úhrny), v regionech oreofytika obvykle tvoří výraznou dominantu těchto společenstev. – Obr. 16.

66.: 1, 2, 3, 4, 5, 6. – 67.: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88,

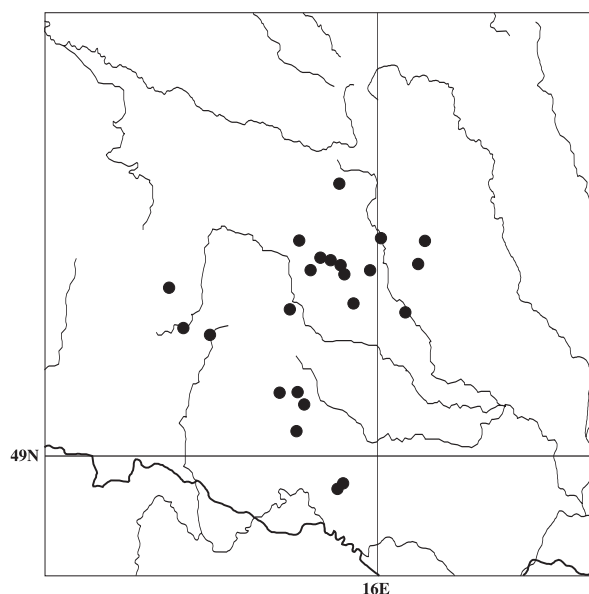
Obr. 16. – Rozšíření *Rubus idaeus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

Fig. 16. – Distribution of *Rubus idaeus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140i, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 148, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172. – **68.**: 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209. – **69b.**: 210. – 90.: 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218. – **91.**: 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233.

19. *Rubus indusiatus*

Druh *R. indusiatus* poprvé z území České republiky zmiňuje Weber (1997: 78, 1998: 63) z Českého lesa, a to na základě shlednutých herbářových dokladů J. Holuba. Holub (1999: 12) tento druh uvádí z ČR také, ovšem bez dalšího komentáře týkajícího se charakteru jeho výskytu u nás. Trávníček & Havlíček (2002: 363) druh z ČR uvádějí z jihozápadních Čech a Brd a poznamenávají, že totožnost našich rostlin s pravým *R. indusiatus* s. str. není zcela jistá. Podle zjištění třetího autora tohoto článku mají české rostliny obvykle poněkud kratší špičky lístků listů na sterilních prýtech než jak uvádí Weber (1997: 77–79), který studoval Fockeho originální materiál tohoto druhu z Bavorska. Je však otázka, zda kolísání hodnot tohoto znaku není pouze součástí plasticity diskutovaného, dosud z hlediska proměnlivosti málo prozkoumaného, druhu. Poměrně bohatá populace, kterou jsme našli ve studijním území na jediné lokalitě (u obce

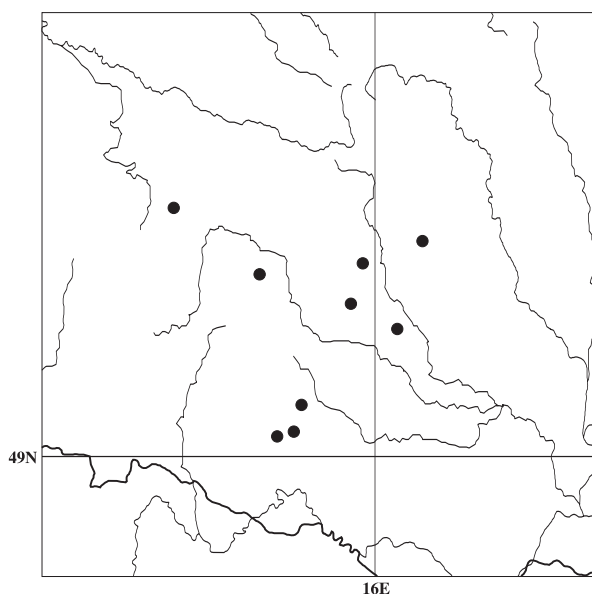
Obr. 17. – Rozšíření *Rubus kuleszae* v moravské části Českomoravské vrchoviny.Fig. 17. – Distribution of *Rubus kuleszae* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

Kopka JV od Jemnice), znakově dobře odpovídá rostlinám z jihozápadních Čech (včetně rostlin, které takto v Holubově herbáři určil Weber) a lze tedy konstatovat, že se jedná o první, a geograficky poměrně izolovaný, nález tohoto taxonu na území Moravy. Lokalita má nejbližší k izolované lokalitě v Dolních Rakousích (okolí Zwettlu, Krahulcová & Holub 1998: 238). – Obr. 11a.

68.: 182.

20. *Rubus kuleszae*

Ve studované oblasti se tento druh vyskytuje roztroušeně, zaznamenali jsme ho ve dvou plošně v území nejvíce zastoupených fytochorionech, tj. 67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny. Na nalezených lokalitách obvykle netvoří bohatší populace. *Rubus kuleszae* byl v dřívější době z České republiky mylně uváděn pod jménem *R. grossus* (patří do okruhu tohoto druhu). Jak vysvětlujeme v našem minulém botologickém článku (Vašut et al. 2004), je možno Holubovy údaje z Květeny ČR (Holub 1995: 190) o rozšíření *R. grossus* bez větších problémů vztáhnout na *R. kuleszae*. Pod jménem *R. grossus* tedy Holub (l. c.) udává několik lokalit z fytochorionu 68 a jednu z okresu 67, v obou případech ale jen mimo studované území. Tento autor dále udává výskyt druhu i z fytogeografického okresu 90. Jihlavské vrchy, a to od Řásné, Mrákořina a mimo

Obr. 18. – Rozšíření *Rubus mollis* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

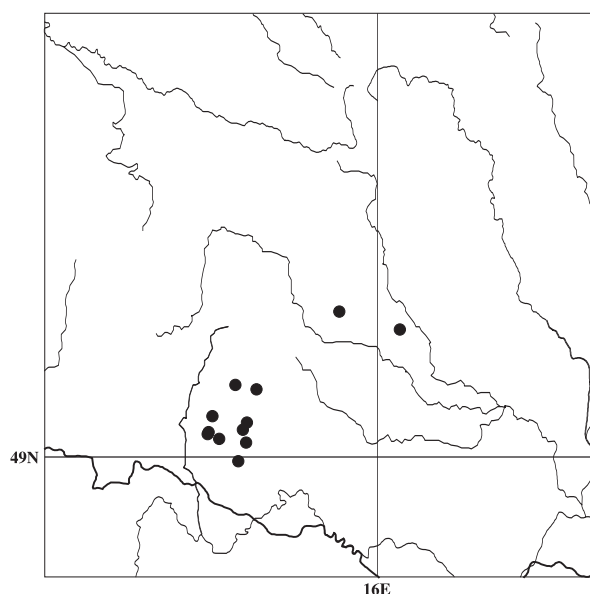
Fig. 18. – Distribution of *Rubus mollis* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

studovanou oblast i od Kunžaku. Trávníček & Maurer (1998: 86) zmiňují *R. kuleszae* také z přilehlé oblasti Dolních Rakous, a to z jediné lokality na rakouské straně Podyjí. Na tento druh se s velkou pravděpodobností vztahuje také Grulichův údaj (Grulich 1997: 73) o (vzácném) výskytu *R. grossus* v Národním parku Podyjí/Thayatal za jihovýchodní hranicí studijní oblasti. – Obr. 17.

67.: 41, 55, 62, 71, 72, 81, 88, 84, 92, 93, 105, 110, 116, 118, 124, 125, 135. – 68.: 200, 206, 209.

21. *Rubus mollis*

Holub (1995: 196) i Trávníček & Havlíček (2002: 369) uvádějí tento druh na Moravě zejména z její západní části, ke které náleží i studované území. Druh jsme zde skutečně zaznamenali, a to ve 2 plošně nejvíce zastoupených fytochorionech 67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny, přičemž naprostá většina našich lokalit leží v prvním z nich. Na některých lokalitách byl zjištěn jeho relativně bohatý výskyt. Holub (l. c.) *R. mollis* uvádí z fytogeografického okresu 67 ze 2 lokalit, první (Žďár nad Sázavou) se nachází v našem studijním území, druhá leží již mimo (okolí Humpolce). Z fytochorionu 68 tento autor uvádí celkem 5 lokalit, z nichž pouze jedna (Lesná u Znojma) se nachází v našem území. – Obr. 18.

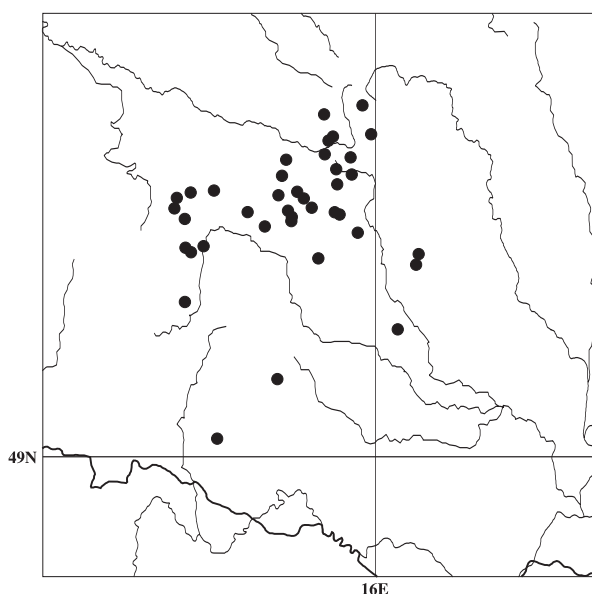
Obr. 19. – Rozšíření *Rubus montanus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.Fig. 19. – Distribution of *Rubus montanus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

67.: 25, 42, 62, 81, 92, 116, 154, 156. – 68.: 197.

22. *Rubus montanus*

Po druhu *R. austromoravicus* je *R. montanus* spolu s *R. bifrons* nejčastějším zástupcem ser. *Discolores* ve studované oblasti. Většina jeho lokalit (podobně jako u *R. bifrons* a také u *R. radula*) je soustředěna do prostoru mezi Moravskými Budějovicemi a Dačicemi v jihozápadní části zájmového území a leží tedy ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina. Dvě poněkud izolované lokality jsme zjistili ve fytochorionu 68. Moravské podhůří Vysočiny ve střední části území. Holub (1995: 112), který však pod označení *R. montanus* zahrnoval také blízkce příbuzný *R. flos-amygdalae* (jenž jsme my ve studijní oblasti vůbec nezjistili), uvádí výskyt druhu z obou zmíněných fytochorionů: jako hojný v okrese 68 a ze 2 lokalit v okrese 67, z nichž jedna (okolí Žďáru nad Sázavou) leží v našem území. Holub (l. c.) *R. montanus* (s. l.) zjistil také na jedné lokalitě v oreofytiku, ve fytochorionu 91. Žďárské vrchy, kde se zřejmě vyskytuje v návaznosti na rozšíření v okrese 67 (Žďár nad Sázavou). Z přilehlého území Dolních Rakous druh uvádí Maurer & Drescher (2000: 159), z Národního parku Podyjí/Thayatal (patrně však pouze z české strany) pak Grulich (1997: 252). – Obr. 19.

67.: 22, 24, 64, 65, 67, 79, 85, 99, 106, 152. – 68.: 197, 198.

Obr. 20. – Rozšíření *Rubus nessensis* s. str. v moravské části Českomoravské vrchoviny.

Fig. 20. – Distribution of *Rubus nessensis* s.str. in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

23. *Rubus nessensis* s. str.

Rubus nessensis jsme, podobně jako *R. plicatus*, nacházeli především v severní, výše položené a tedy chladnější a vlhčí polovině studijní oblasti, v jižní polovině byl zaznamenán pouze vzácný výskyt tohoto taxonu. Většina našich lokalit leží ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina, dále byl druh nalezen ještě ve fytogeografických okresech 66. Hornosázavská pahorkatina (2 lokality), 68. Moravské podhůří Vysočiny (jediná lokalita) a v oreofytiku ve fytochorionu 91. Žďárské vrchy (zde na 5 lokalitách z 15 navštívených). Holub (1995: 90) tento taxon zmiňuje ze všech uvedených fytochorionů. V okrese 66 tento autor uvádí pouze 3 lokality ležící již mimo studovanou oblast, z fytochorionů 67 a 68 pak zmiňuje roztroušený výskyt. V okrese 91 Holub (l. c.) uvádí 2 lokality z širšího okolí Nového Města na Moravě. V přílehlém území Dolních Rakous *R. nessensis* zaznamenali Maurer & Drescher (2000: 159), z Národního parku Podyjí/Thayatal ho uvádí z české i rakouské strany Grulich (1997: 252). – Obr. 20.

66.: 1, 3, – 67.: 7, 15, 21, 26, 29, 32, 42, 43, 44, 47, 53, 63, 67, 70, 71, 82, 91, 95, 97, 103, 114, 125, 128, 132, 133, 137, 138, 157, 161, 167, 170. – 68.: 197. – 91.: 219, 220, 226, 227, 231.

24. *Rubus orthostachyoides*

Tento druh ve zpracování rodu *Rubus* ve 4. dílu Květeny ČR (Holub 1995) není uveden. Z území České republiky byl identifikován až krátce po vydání této publikace z několika

lokalit v jižních Čechách (cf. Weber 1998: 69, Holub 1999: 15, 16). Trávníček & Havlíček (2002: 370) druh uvádějí z jižních a středních Čech a z jihozápadní Moravy. Zmíněný údaj o výskytu *R. orthostachyoides* na jihozápadní Moravě je založen na našem jediném, na tomto místě uvedeném nálezů diskutovaného druhu ve studovaném území ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina (u Jemnice). Lokalita je od nejbližšího známého výskytu v okolí Písku v jižních Čechách značně izolovaná. Z Rakouska je druh uváděn pouze z okolí Innsbrucku (cf. Weber & Maurer 1991: 76, Weber 1995: 541). Na naší lokalitě byl zjištěn velmi vitální a rozrostlý polykormon tohoto druhu na okraji silnice na břehu rybníka, který však může být ohrožen případnými úpravami silničních okrajů. – Obr. 11c.

67.: 66.

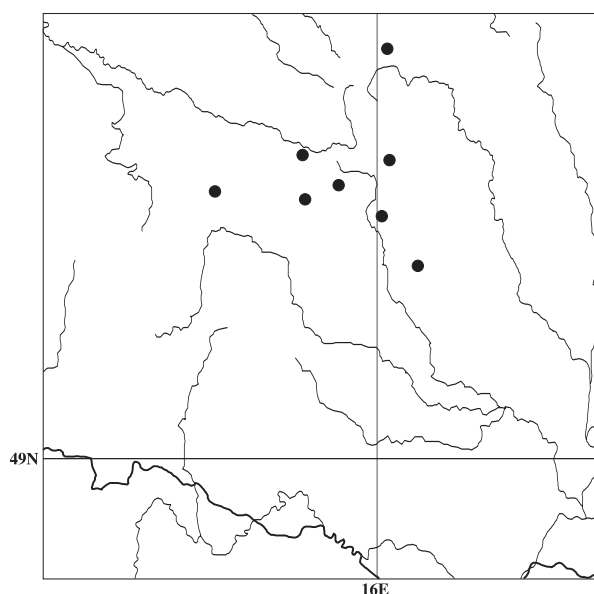
25. *Rubus pericrispatus*

Rubus pericrispatus je teprve v nedávné době rozlišený druh ze ser. *Discolores*, rostoucí především v teplejších lesnatých územích (cf. Trávníček & Havlíček 2002: 351). V naší studované oblasti jsme našli pouze jedinou lokalitu (s jediným polykormonem) tohoto druhu v její jižní části ve fytochorionu 68. Moravské podhůří Vysočiny. Hojnější výskyt *R. pericrispatus* byl zaznamenán v území ležícím východně od studijní oblasti (západně od Brna), vzácný výskyt byl zjištěn také v přílehlé části Dolních Rakous (Trávníček & Zázvorka 2005). – Obr. 14c.

68.: 209.

26. *Rubus plicatus*

Acidofilní druh, vázaný na nevápnité a v průběhu vegetační sezóny obvykle dostatečně vlhké půdy (cf. Holub 1995: 98, Trávníček & Havlíček 2002: 343). Jeho námi zaznamenaný výskyt dobře koresponduje s výše uvedenou charakteristikou, zjistili jsme ho pouze v severní, vlhčí části studované oblasti. Ani v území Dolních Rakous, které přiléhá k jižní hranici zájmové oblasti, nebyl výskyt tohoto druhu zjištěn (cf. Maurer & Drescher 2000: 160). Podobně jako na severovýchodní Moravě (viz Vašut et al. 2004) i v tomto moravském regionu *R. plicatus* do značné míry vikarizuje s druhy ser. *Discolores* (*R. austromoravicus*, *R. bifrons*, *R. grabowskii*, *R. henrici-egonis*, *R. montanus*, *R. pericrispatus*) a také s některými dalšími druhy vázanými spíše na teplejší a sušší oblasti a/nebo na minerálně příznivější podklady (*R. gothicus* s. l., *R. clusii*, *R. fasciculatus*, *R. mollis* a *R. radula*). Naopak podobný typ rozšíření má ve studijní oblasti (poměrně vlhkomilný) druh *R. nessensis* a obdobný trend v rozšíření (projevující se však spíše jen kvantitativním zastoupením na jednotlivých lokalitách) mají v území rovněž ostružiníky ser. *Glandulosi* a samozřejmě také maliník. Většina zjištěných lokalit leží ve fytogeografickém okrese 67. Českomoravská vrchovina, po jedné lokalitě jsme našli ve fytochorionech 66. Hornosázavská pahorkatina a 69b. Sečská vrchovina. V oreofytiku (v okresech 90. Jihlavské vrchy a 91. Žďárské vrchy) jsme druh na našich lokalitách nezaznamenali, i když výskyt na jiných lokalitách je velmi pravděpodobný (viz též níže). Holub (1995: 99) druh zmiňuje ze všech tří

Obr. 21. – Rozšíření *Rubus plicatus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

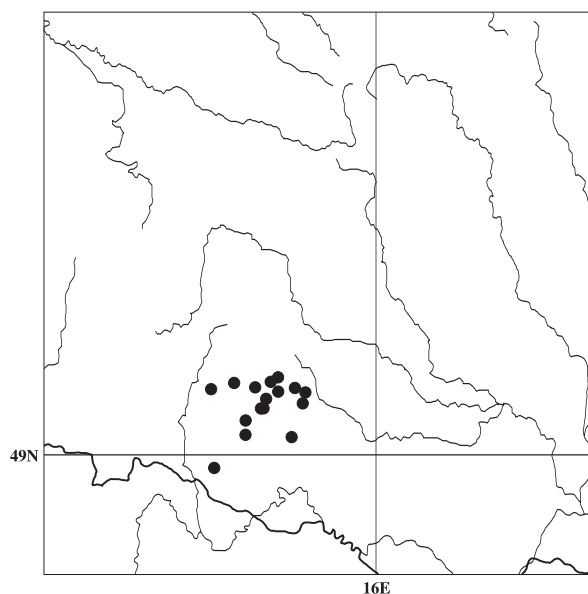
Fig. 21. – Distribution of *Rubus plicatus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

námi uvedených fytochorionů a navíc také z okresů 68. Moravské podhůří Vysočiny a 91. Žďárské vrchy (vždy bez udání konkrétních lokalit). – Obr. 21.

66.: 2. – 67.: 15, 40, 49, 125, 137, 138. – 69b.: 210.

27. *Rubus radula*

Rubus radula, základní druh ser. *Radula*, má ve studijní oblasti pouze jedno výrazné ohnisko výskytu v jihozápadní části tohoto území mezi Moravskými Budějovicemi a Dačicemi, kde je na svých lokalitách mnohdy i hojněji zastoupen. Jeho rozšíření v zájmové oblasti poněkud připomíná distribuci ekologicky relativně podobných druhů *R. bifrons* a *R. montanus* ze ser. *Discolores*. Naprostá většina zaznamenaných lokalit leží ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina, pouze jediná se nachází v okrese 68. Moravské podhůří Vysočiny. Holub (1995: 156) uvádí *R. radula* z obou výše uvedených fytochorionů, přičemž v prvním z nich zjistil 2 naleziště mimo naše území a jedno (u Želetavy) více méně navazující na naše lokality. Z okresu 68 Holub (l. c.) uvádí ojedinělý výskyt od Brna a několik lokalit z okraje studovaného území ze znojemského Podyjí. Z Národního parku Podyjí/Thayatal druh zmiňuje také Grulich (1997: 252) z české strany tohoto území. Je pozoruhodné, že v přílehlé oblasti Dolních Rakous druh zjištěn nebyl (Maurer & Drescher 2000: 161). – Obr. 22.

Obr. 22. – Rozšíření *Rubus radula* v moravské části Českomoravské vrchoviny.Fig. 22. – Distribution of *Rubus radula* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

67.: 8, 29, 33, 37, 51, 62, 65, 79, 85, 88, 89, 99, 146, 148. – 68.: 180.

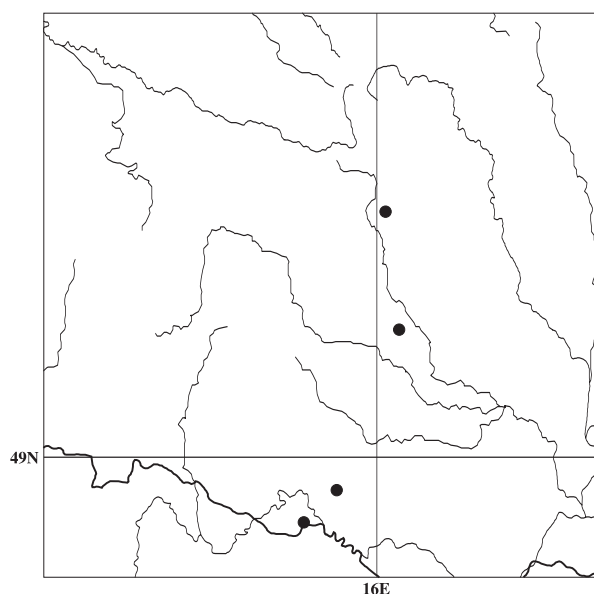
28. *Rubus sulcatus*

Druh jsme našli pouze na 2 vzájemně vzdálených lokalitách studované oblasti, a to ve dvou fytochorionech: 67. Českomoravská vrchovina a 68. Moravské podhůří Vysočiny. Zatímco z první zmíněné oblasti Holub (1995: 94) uvádí *R. sulcatus* z lokalit, které všechny leží mimo studijní území, z fytochorionu 68 druh uvádí jako „dosti hojný“. Tento posledně zmíněný údaj se ale zřejmě vztahuje spíše na tu část diskutovaného fytochorionu, která leží již mimo naši zájmovou oblast. To potvrzují i výsledky průzkumu třetího autora tohoto příspěvku v regionu ležícím východně od studijního území (Trávníček et al. in prep.). Za jihovýchodní hranicí zájmové oblasti *R. sulcatus* uvádí z Národního parku Podyjí/Thayatal Grulich (1997: 252) z většího počtu lokalit. V přilehlé části Dolních Rakous je tento druh uváděn z 5 mapovacích polí středoevropské mapovací sítě (cf. Maurer & Drescher 2000: 163). – Obr. 3a.

67.: 114. – 68.: 200.

29. *Rubus tabaniantanus*

Druh jsme v území našli pouze na 4 vzájemně izolovaných lokalitách, z nichž 1 leží v fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina a 3 v okrese 68. Moravské

Obr. 23. – Rozšíření *Rubus tabanimontanus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.

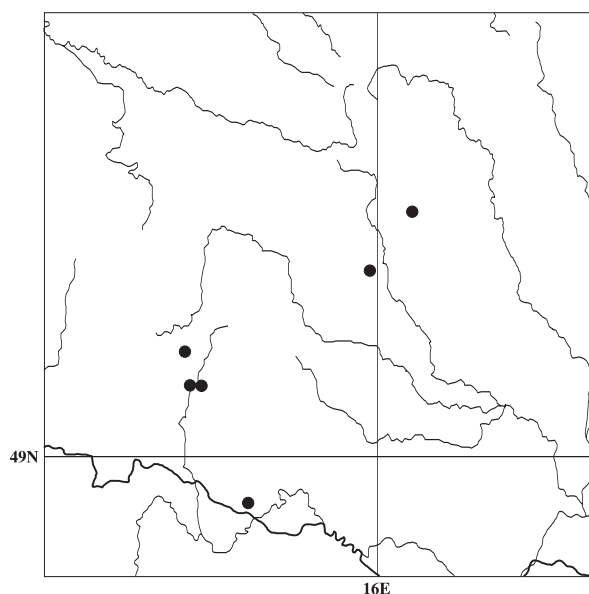
Fig. 23. – Distribution of *Rubus tabanimontanus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

podhůří Vysočiny. Z obou fytochorionů druh uvádí už Holub (1995: 141), přičemž z prvního z nich pouze ze 2 lokalit ležících v Čechách mimo zájmovou oblast. Také všechny tři lokality, které tento autor zmiňuje z fytochorionu 68, se nacházejí mimo studijní území. Z jihozápadní Moravy *R. tabanimontanus* svým výskytem nepatrně přesahuje také do přílehlé části Dolních Rakous, kde ho na 2 lokalitách v rakouském Podyjí zjistili Trávníček & Maurer (1998: 85). Z Národního parku Podyjí/Thayatal Grulich (1997: 73) diskutovaný druh uvádí mezi vzácnými taxony tohoto území (bez udání konkrétních lokalit). – Obr. 23.

67.: 52. – 68.: 196, 197, 200.

30. *Rubus wimmerianus*

Rubus wimmerianus jsme zjistili pouze na dvou blízko sebe ležících lokalitách mezi obcemi Krasnice a Nová Říše ve fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina v jihozápadní části studijního území. Z uvedeného fytochorionu druh zmiňuje již Holub (1995: 129) ze 4 lokalit, které však všechny leží mimo oblast našeho výzkumu. Tentýž autor druh uvádí také z fytogeografického okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny (bez udání konkrétních lokalit). Podle zjištění třetího autora tohoto článku (Trávníček et al. in prep.) se *R. wimmerianus* častěji vyskytuje v území ležícím východně od zájmové oblasti. Z jihozápadní Moravy druh přesahuje také do Dolních Rakous, kam vzácně zasahuje až do území ležícího severně od Vídně (cf.

Obr. 24. – Rozšíření *Rubus x pseudidaeus* v moravské části Českomoravské vrchoviny.
 Fig. 24. – Distribution of *Rubus x pseudidaeus* in the Moravian part of the Českomoravská vrchovina hills.

Trávníček & Maurer 1998: 84, Maurer & Drescher 2000: 165). Grulich (1997: 73) *R. wimmerianus* zmiňuje mezi vzácnými taxony NP Podyjí, konkrétní lokality ale neuvádí. – Obr. 15a.

67.: 78, 99.

31. *Rubus x pseudidaeus*

Hybridní taxon, jenž opakovaně vzniká na lokalitách rodičovských druhů, tj. *R. caesius* a *R. idaeus*. V námi studovaném území jsme ho zjistili na 5 lokalitách ve fytogeografickém okrese 67. Českomoravská vrchovina a na jedné ve fytochorionu 68. Moravské podhůří Vysočiny. Pro okres 67. jsme *R. x pseudidaeus* zjistili poprvé, z fytochorionu 68. zmiňuje Holub (1995: 206) dvě lokality (Jevišovice, Střelice) nacházející se mimo studovanou oblast. – Obr. 24.

67.: 11, 105, 143, 151, 162. – 68.: 205.

Další taxony ostružiníků uváděné ze studované oblasti nebo jejího blízkého sousedství

Podobně jako v našem prvním batologickém článku (Vašut at al. 2004), i tentokrát zmiňujeme pouze druhy uváděné ze studijní oblasti nebo její těsné blízkosti v moderní

batologické literatuře z posledních let, staré literární údaje nelze bez kritické taxonomické revize příslušných dokladů brát v potaz. Druhy *Rubus hirtus* (s. l.) a *R. guentheri*, které ze studovaného území uvádí Holub (1995), jsou komentovány v poznámce ke skupině *R. ser. Glandulosi* uvedené výše v textu.

Rubus canescens

Bez udání konkrétních lokalit uvádí druh Holub (1995: 134) z fyto geografického okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny. Lze předpokládat, že tento údaj se spíše vztahuje na teplejší části zmíněného fytochorionu, které leží východně od studované oblasti. *Rubus canescens* uvádí Grulich (1997: 251) z území za jihovýchodní hranicí oblasti našeho výzkumu, z české i rakouské strany Národního parku Podyjí/Thayatal.

Rubus constrictus

Za východní hranicí studovaného území tento druh uvádí Holub (1995: 102) z lokality Radoškov u Devíti křížů z fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina. Z fyto geografického okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny Holub (l. c.) udává roztroušený výskyt *R. constrictus* bez udání konkrétních lokalit.

Rubus crispomarginatus

Druh je uváděn (Holub 1995: 118) z území těsně za jihovýchodním okrajem naší studijní oblasti z lokality Ledové sluje u Vranova nad Dyjí (fytochorion 68. Moravské podhůří Vysočiny). Na tomto údaji je pravděpodobně založena i zmínka o výskytu *R. crispomarginatus* v Národním parku Podyjí/Thayatal (Grulich 1997: 73).

Rubus koehleri

Ze studijní oblasti tento druh uvádí Holub (1995: 164) s otazníkem od Žďáru nad Sázavou (fytochorion 91. Žďárské vrchy). V Holubově herbáři doklad k tomuto údaji nalezen nebyl. Z fyto geografického okresu 67. Českomoravská vrchovina Holub (l. c.) *R. koehleri* zmiňuje pouze z území za západní hranicí zájmové oblasti (Křemešník JV od Pelhřimova).

Rubus odoratus

Tento v České republice nepůvodní druh ze studijní oblasti uvádí Holub (1995: 79) jako zplanělý ze tří lokalit fytochorionu 67. Českomoravská vrchovina: Sazomín u Žďáru nad Sázavou, Slavkovice u Nového Města na Moravě a Moravec u Velkého Meziříčí.

Rubus pedemontanus

Rubus pedemontanus uvádí Holub (1995: 173) pouze z oblasti za západní hranicí našeho studovaného území z okolí Humpolce (fytochorion 67. Českomoravská vrchovina).

Rubus perrobustus

Rubus perrobustus je uváděn (Holub 1995: 120) z fyto geografického okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny, avšak bez udání konkrétních lokalit. Podle zjištění třetího autora tohoto

příspěvku (Trávníček et al. in prep.) v uvedeném fytochorionu tento druh roste v území východně od naší studijní oblasti. Z území za jihovýchodní hranicí naší zájmové oblasti, z Národního parku Podyjí/Thayatal, *R. perrobustus* zmiňuje jako vzácný taxon Grulich (1997: 73).

Rubus praecox

Druh uvádí Holub (1995: 107) z lokality Klučov (JV od Třebíče), která leží nedaleko za východní hranicí naší studijní oblasti. Z téhož fytochorionu (68. Moravské podhůří Vysočiny) tento autor *R. praecox* ještě zmiňuje ze 2 lokalit z okolí Brna. Jak ovšem ukázala revize herbářových dokladů J. Holuba provedená třetím autorem tohoto příspěvku, je třeba Holubovy údaje o rozšíření *R. praecox* v České republice podrobit kritické revizi, tento autor pod uvedené jméno občas chybně zahrnoval také statné exempláře některých jiných zástupců ser. *Discolores* (viz také Trávníček & Zázvorka 2004). Revizi bude třeba podrobit i Grulichův údaj (Grulich 1997: 73) o výskytu *R. praecox* v Národním parku Podyjí/Thayatal.

Rubus saxatilis

Rubus saxatilis uvádí Holub (1995: 88) z fytochorionu 66. Hornosázavská pahorkatina od Příbyslavi, tj. na hranici naší studované oblasti. Dále je druh tímto autorem zmiňován jako roztroušený až dosti hojný z fytochorionů 67. Českomoravská vrchovina, 68. Moravské podhůří Vysočiny i 91. Žďárské vrchy, konkrétní lokality však nejsou uvedeny. Těsně za jihovýchodní hranicí našeho území druh uvádí ze 2 mapovacích čtverců Grulich (1997: 252) z moravské strany Národního parku Podyjí/Thayatal.

Rubus schleicheri

Tento druh je Holubem (Holub 1995: 168) uváděn pouze z území za západní hranicí naší studijní oblasti z fytochorionů 66. Hornosázavská pahorkatina (lokality Havlíčkův Brod a Počátky) a 67. Českomoravská vrchovina (okolí Humpolce).

Rubus senticosus

Druh ze studované oblasti uvádí Holub (1995: 103) od obce Radňovice u Nového Města na Moravě z oreofytního fytochorionu 91. Žďárské vrchy. Tento údaj vyžaduje ověření, v herbářovém materiálu J. Holuba, který studoval třetí autor tohoto článku, nebyl doklad *R. senticosus* z uvedené lokality nalezen.

Poděkování

Vznik této publikace byl finančně podpořen Grantovou agenturou České republiky (grant číslo 206/99/0771).

Literatura

Grulich V. (1997): Atlas rozšíření cévnatých rostlin Národního parku Podyjí/Thayatal. – Masarykova univerzita, Brno.

- Holub J. (1992): A preliminary checklist of *Rubus* species occurring in the Czech Republic. – *Preslia* 64: 97–132.
- Holub J. (1995): 4. *Rubus* L. – ostružiník (maliník, moruška, ostružinec, ostružiníček). – In: Slavík B. [ed.], *Květena České republiky*, 4: 54–206, Academia, Praha.
- Holub J. (1997): Some considerations and thoughts on the pragmatic classification of apomictic *Rubus* taxa. – *Osnabrücker Naturwiss. Mitt.* 23: 147–155.
- Holub J. (1999): Předběžný Červený seznam ostružiníků České republiky. – *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 34: 1–19.
- Holub J. & Trávníček B. (1998): *Rubus* L. (Rosaceae), ostružina. – In: Marhold K. & Hindák F. [eds], *Checklist of non-vascular and vascular plants of Slovakia*, p. 601–603, Veda, Bratislava.
- Krahulcová A. & Holub J. (1998): Chromosome number variation in the genus *Rubus* in the Czech Republic. IV. – *Preslia* 70: 225–245.
- Lepší M. & Lepší P. (2004): Rozšíření rodu *Rubus* v přírodním parku Novohradské hory (jižní Čechy). – *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 39: 249–282.
- Maurer W. & Drescher A. (2000): Die Verbreitung einiger Brombeerarten (*Rubus* subgen. *Rubus*) in Österreich und im angrenzenden Slowenien. – *Mitt. Naturwiss. Ver. Steiermark* 130: 141–168.
- Skalický V. (1988): Regionálně-fytogeografické členění. – In: Hejný S. & Slavík B. [eds], *Květena České socialistické republiky*, 1: 103–121, Academia, Praha.
- Trávníček B. & Havlíček P. (2002): 16. *Rubus* L. – ostružiník. – In: Kubát K., Hrouda L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. & Štěpánek J. [eds], *Klíč ke květeně České republiky*, p. 329–376, Academia, Praha.
- Trávníček B. & Zázvorka J. (2005): Taxonomy of *Rubus* ser. *Discolores* in the Czech Republic and adjacent regions. – *Preslia* 77: 1–88.
- Trávníček B. & Maurer W. (1998): Einige für Österreich beziehungsweise Niederösterreich neue Brombeer-Arten (Gattung *Rubus*). – *Linzer Biol. Beitr.* 30(1): 81–104.
- Vašut R. J., Dančák M. & Trávníček B. (2004): Ostružiníková flóra severní části moravských Karpat. – *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 39: 339–386.
- Weber H. E. (1995): 4. *Rubus*. – In: Weber H. E. [ed.], *Hegi, Illustrierte Flora von Mitteleuropa*, Ed. 3, 4/2A: 284–595, Blackwell Wissenschafts-Verlag, Berlin, Oxford etc.
- Weber H. E. (1996): Former and modern taxonomic treatment of the apomictic *Rubus* complex. – *Folia Geobot. Phytotax.* 31: 373–380.
- Weber H. E. (1997): Untersuchungen zur Gattung *Rubus* L. im Chiemgau. – *Ber. Bayer. Bot. Ges.* 68: 67–96.
- Weber H. E. (1998): Wichtigste Nachträge zur Gattung *Rubus* in Deutschland als Ergänzung zur Flora von Hegi 1995. – *Flor. Rundbr.* 32(1): 57–73.
- Weber H. E. (2002): Entwicklung und Stand der *Rubus*-Forschung in Europa. – *Ber. Bayer. Bot. Ges.* 72: 177–185.
- Weber H. E. & Maurer W. (1991): Kommentierte Checkliste der in Österreich nachgewiesenen Arten der Gattung *Rubus* L. (Rosaceae). – *Phyton*, Horn, 31: 67–79.

Došlo dne 30. 3. 2004